Title रामार्चन चन्द्रिका

Author आनन्दवनः मुकुन्दवनशिष्यः

Extent ३१ पत्राणि Age ×

Subject तंत्रम्

रामार्चनचन्द्रिका

४७०८

4708

F. = 31

1 Missing.

रामार्चनचंद्रिका ३

॥ छ ॥ ॥ इति हरिकथा । नार्थोदितसमसमागमन्त्यविधि ॥ छ ॥ भोगेष्ट
मउपासीत संध्या श्रीराघवी तथा ॥ छ ॥ त्वात्रिहान विधिना तात होमं सम
पायत् ॥ छ ॥ ॥ इत्यष्टमनागत त्यां न्यासं षडंगकं रुथा प्राणाया
मपुरःस्सरं । ससहस्त्रार्चनीराजन प्रार्थयिज्जानकीपतिं चत्तिपसा
य दास्वामिन्पंदीवीमव धारयात् आगच्छशायनागारे सीतयासहरा
घवा पर्यंकिकिलाकुप्तरास्तप्रलोकमो गीजयि आंगा देस्वच्छ दैमा
कुमकं शिरस्थानोपधानादिके उन्मीलत्कुलशीलतया दयितया
श्रीसीतयासहजातशातनित्यमजपेपुण्य फलेदः श्रीकाशलिद्रा
नृपः ॥ ॥ इति शयनोपासना ॥ ॥ सायं प्रातर्द्विजातीनां अत्यकत
मरानं वयात उच्यात रामसंत्रपिष्ट्या श्रीगुरो हि त्र सममं प्रियं । आई पादः श्रु
चिर्भूत्वा आप्ती यास वृतं श्रु गांउपवासात्परं हर्वा हयात्परमया चितं ।
अयाचितात्परं नक्तं प्रियादवस्यच कृच्छ्रः । तस्मात्परशासं उष्णौवि

क्षेत्रेन कपाटानावृता। विष्णुभक्तो विशेषेण दिनपापापनुत्तये। अन्नं दत्त्वा
तत्क्षणं मन्निश्चयमस्माकमस्त्विति। तेजोसि तिडापन्नं त्रं गायत्र्या तीर्थ
चारिणा। सत्यंत्वत्तानतिमंत्रेण मोक्षाय दत्तमादरात्। धर्मराजाय चि
त्राय चित्रगुप्ताय चिवलिः। अश्नीयान्नं नराजनस्यान्नं सप्तापि मंत्रितं।
त्तजस्त्री सुभगः श्रीमान् राजा पुत्रश्च जायते। अपन्नं ब्रह्म॰ सा। विष्णुर्भो
क्ता देवो महेश्वरः। एवं ज्ञात्वा तु या या मुक्तिः सोत्र। दापिनीतिप्पात। अ
तश्चरसि भूतानां गुहायां विश्वतोमुखः। त्वं यज्ञस्त्वं वषट्कारस्त्वं विष्णोः प
रमे पदं। त्वयोपयुक्तस्यान्नाधवासालंकारचर्चितः। ब्रह्मपृष्ठेन जिनोदासा
स्तव मायां जायेम हि। जपान्नं वं भगवतः। श्रीतीर्थे न लसीयुतो अमृतापस्त
रैमसीत्यतः प्राशयेद्बुधः। मध्येऽङ्ग वरूपोशन्नियमहिगातानि हृदि कें ज
र्जनि। अश्वाहायदिहवनीयगार्हपत्यसभ्यावसर्थ्यानि। डेगार्हपात्यप्राणा
यस्वाहेति इडहिरण्यपयाअक्काप्राणाग्निहोत्रं स्यादनसो गुष्ठतः कमात्

ए

॥२॥

2

अन्वाहार्यत्वपानाय स्वाहेति गगनञ्च वा । कनिष्ठां गुष्ठयुग्मे न द्वितीयामा
कृतिं हानतो व्यानाय महवनीयाय । [illegible] स्कावयोः [illegible] वासुधीः । मध्यमांगु
ष्ठयुग्मेन तृतीयामाकृतिं कुनतो । सम्येत दानसंज्ञाय [illegible] वणेस्थिया
तथा । तर्जन्यंगुष्ठयुग्मेन चतुर्थीमाकृतीं कुनेतो । आवसथ्ये समानाय सु स्व
प्रभावर्णीयास्वकयाजुकृयादंगुलीभिस्तु सर्वाभिः पंचमाकृतीं । निचवघ
शेषं तु तस्मी विमिश्रितं । विशेषतः पादजालेन विष्णोः । योस्नाति नित्यं पु
रतो मुरारेः प्राप्नोति यज्ञायुतपुण्यकोटिं । प्रतिषिद्धं न चाश्नीयात्तथावि
ष्णमपि नाहृतं । हस्ता दातं तु नान्येन ना [illegible] त्या आदान पिब [illegible] दहि एं
उपरिजवामनीरं निधपायत । अन्नोज्यत [illegible] वहन्नं पानीयं यस्तु रास
मांतट [illegible] दघाद [illegible] राषं [illegible] मेडुग्रतिट [illegible] यो यत्र कचनसंस्थानां [illegible]
क्षो परतात्मनां दुग्रतानां मयादत्तमहस्य मनुपतिष्ठतु । अमृतापिधा

३

नाकृम

नमस्तिपिद ध्यात्तीर्थवारिणा। अर्द्धंतदंबु न्नजादधाकुर्गत न्नमाय।
सम्यगाचमयेद्धांघ्रेरंगुष्ठे वारि निक्षायत। अंगुष्ठमात्रः पुरुषो ह्यंगु
ष्ठं च समाश्रितः। ईशः सर्वस्य जगतः प्रभुः प्रीणाति विश्वभुक्। ततः
संस्मृत्य संउष्ठः पुष्टिदामिष्टदेवतां। सन्निकृष्टेवृतः सिप्रोर्द्धं पद
न्नपातमनुत्। अन्नपति न्नस्य नोदेहीत्यादि। अगस्तिरग्निर्वडवा
नलश्च भुक्तं मयान्नं जरयत्वशेषं। सुखं च मेतत्परिणामसंभवं ददा
त्वरोगं च सदा सुरर्क्षः॥ विष्णुः समस्तेंद्रियदेहदेही प्रधानभूतो
भगवान्यथैकः। सत्येन तेनाशेषमन्नमारोग्यदं मे परिणाममेतु॥
भक्ष्यं च यद्दत्तं तं प्रसादात्। अन्नपतिः। सिष्टेरिष्टैर्द्वादपि दिव्यं भ
गवन्नाममंगलं॥ ॥इति प्राणाग्निहोत्रं॥ मृद्भिः शौचविधिं विधाय यथ
रणौ प्रक्षाल्य चोपस्पृशेद्भिः संस्मृत्य जगत्पतिं कुलपतिं श्रीकारा ॥७॥

।त्वंइंद्ररूपं।।प्रयस्यानिमिषंपिबन् प्रियस्तुधारापमाणंगिरंवस्त्र
णं ब्रिभुजंच मृड्यशयनं चासा घर्सं स्यघस्यापत्नौरामंस्कंदंहनू
मंतंचिनातयंवृकोदरं।शयानयःस्मारनित्यंसंडुःस्वप्नंनपश्यति।
मूर्त्तेस्मृवाङ।पद्मामरद्वौविघ्नोपशांतायेयुर्वथितिहुनःपद्मांस्त्रि
खं ५ याश्चग्रोस्यापस्तुसर्वंदिपादेकाशीखंडे।रुद्रकालानिगामीयः
स्वदारनिरतश्चयः।ससदाब्रह्मचारीहविज्ञेयाःसद्गृहाश्रमी।सद्गुः
ष्पाडशायामिन्यश्चतस्रस्तासुगर्हिताः।पुत्र्यास्तास्वपियायुग्मास्त्र
युग्माःकन्यकाःप्रदाः।तच्चकाचेद्रमसंडुस्थंमथघौस्तत्वंविहायव
ह्नुविःसंतिविशित्यन्नीपुंन्नामक्षिविशेषतः।शुचिपुत्रंप्रसूतपत
पुरुषार्थप्रसाधकं।इत्यादिमन्वादिमुनिप्रणीतशास्त्रप्रणीतप
थिवर्त्तमानः।नबाध्यातनिमितिक्रमपाशैःश्रीरामचंद्रस्यपदंसामे
ति॥३॥ इतिशयनविधिः॥इतिरात्रिप्रथमयामकृत्यं॥ ॥

श्रीरामचंद्रायनमस्तु ॥ ॥ अथास्य श्रीमंत्रराजस्य पुरश्चरणमुच्यते। विना येन न सिद्धः स्यान्मंत्रो वर्षशतैरपि। नन्दिकिशोरादिष्टदानादि चिरायास्ति प्रसादितात् गुरामंत्रवरं लब्ध्वा सवनीष्टप्रदं बुधः पूर्ववित्पूजये नित्यं जपेद्य नियत व्रतः। शैलाग्रे जलमध्ये वा तीरे वा लवणांबुधेः नदीतटे स्यत्यमूलेर म्ये विल्ववनांतरे प्रत्यक्षुप शिवस्थान वृषभादि विवर्जिते। षट्सहस्रं सहस्रं वा रातं चाष्टोत्तरं स्थितिः। एवरामोभिधातारामोय यथा नन्दिप्रबोधायेत्। पुरश्चरण कृत्याय पूर्वसिवाविधीयात। यथाशक्ति नियमान्तर्बहिरात्मानमात्मवित्। पुरश्चरण वर्सेवं क्रियाक्षेमं विराय तत्॥ ॥इति पूर्वकृत्यं॥ ॥ततः संकल्प्य कुर्वीत पुरश्चरणमादरात्। चिरं निर्वर्तारणेव नियतात्मादव्रतः। शैलाग्रे जलमध्ये वा तीरे चालवर्णांबुधौ नदीतटे स्वयम्मूले रम्ये बिल्ववनांतरे। ॥५॥

रं।

लवणं क्षारमस्तुं च नैवेद्यजनं कस्य चाशनं। तांबुलं चदि-न्दुक्षेपादुःसं वादं प्रमतांतो

पत्यङ्गुपरि वस्त्राणि वृषजादिविवर्जितं। अश्वत्थबिल्वतुलसीवनेषु पुण्यां तत
रावृतं। गवां गोष्ठेषु तीर्थेषु पुण्यक्षेत्रेषु शस्यते॥ ॥इति स्थानानि॥
॥वेदिकाचारपुत्राणां शुचिनां श्रीमतीं डांपं। सकुलस्थानजानं श्रीताना न्निं
हीस्यादग्रजन्मनां। गुणानां वा हविष्यान्नं शाकं यावकमेव वा यो मूलं
फलं वापियं घ्नोपपघातं॥ ॥जोतमीय॥ ॥चरुमूलफलक्षीरदं
धिनिहान्नसक्तवः। शाकं वाष्टविधं चान्नं साधकस्योच्यते बुधैः॥ ॥
इति भक्ष्यनियमाः॥ ॥ लवणं चपलं चैव क्षारं हींगु रसोत्तरं। माषमु
द्गमसूराद्या कोद्रवाश्च न कान्यपि॥ असद्भाषणमन्याश्च वर्जयेद
न्यसङ्गनं। विनाश्रमाचितं निश्चयमथवा नैमित्तिकं त्यजेत्। स्त्रीशूद
पतितव्रात्यनास्तिकोच्छिष्टभाषणं। असत्यभाषणं जिह्मभाषणं प
रिवर्जयेत्। आन्यैरपि न भाषेत जपहोमार्चनादिषु। वाञ्छनः कर्मत्रि
नित्यं निस्पृहो वनितादिषु। वर्जयेद् गीतवाद्यादिश्रवणं नृत्यदर्शनं।

शिरोगंपंचगव्येनपावयेद्वहिरितरा ४

ताम्बूलंगंधालेपंचपुष्पधारणामवय। मिथुनंतत्कथालोपंतत्को
ष्ठीपरिवर्जयेत्॥ कोटित्यंस्तोदमभ्यंगमनिवेदितभोजनांत्र
संकल्पितत्त्र्यंयवर्जयेन्मर्दनादिकं॥ त्पाडुष्णोदकस्नानंसुजं
क्षमलकादिकं॥ छ॥ इतिवर्जनि॥ उ॥ स्नात्वा पंचगव्येनाकव
लामाकुनयाश्रुतिस्मृतिपुराणोक्तमंत्रैस्स्नायादनंतरं॥ श॥ कोत्रि
षवणस्नानमन्यथासत्सदाचारतः॥ ॥इतिस्नाननियमाः॥ ॥
चतुर्दैनाकाष्ठंतत्कद्यकूर्माकृतिलिपेत्॥ स्वरयुग्मेक्रमाणवर्णे
ध्याघष्टस्तुदिक्षु॥ कादीवर्गा...हामीशान्यांतथामध्येस्वलोधिपे
तन्नामाघदरंयत्र कूर्मासिंतत्रदीपकोत्तत्पार्श्वकोष्ठेहास्ताव
बोधःकुहिपादाकोशेषकोष्ठंन्नावतुष्ठंमुखसिद्धिरनुत्तमा॥ क
रस्थानमहालिशःकंठौडूक्षमवाहुयात्॥ पादाहनिस्तथापुच्छपी

रव १

दवीयामकूरुक्षेत्रप्रयागे च गंगासागरसंगमे महाकाले च काश्यां च द्विपस्थाने नरित
ये नु गौतमीये पर्वते ति धूतीरेवापुरस्य नदीतटे यदि कूर्यापुरश्चयौ तत्र कूर्मे न चित
यतु ॥६

ऽस्याद्धं धमादिभिः सौदाथा वदनि कुर्याद्दक्षिणे वानि वार कां श्री
कामः पश्चिम पृष्ठं उत्तरस्यां तिष्ठ नावत् । ईशान राष्ट्र गौरी स्याद
न्ये यरा दाय कः । निर्ऋन राष्ट्र नीतिस्या तूबायवी उपलायनं ।
ग्राम वा विपिन वापि यत्र कूर्म्मावतो ज्ञेवक्तीकयन् । द्वीपस्थानेऽ
पि कुर्यात्तु सर्वकार्यमभीप्सुभिः । कूर्मचक्रमविज्ञाय यः कुर्यात्कूप
यज्ञकं । तस्य जापफलं नास्ति सर्वानर्थाय कल्पते ॥ ॥ इति कूर्मच
क्रं । कुराजिनं वारणं चैव कल्याय दासनं बुधः । स्वस्तिकादिकाम
णाय विशेत्तत्र निराकुलः । स्तंभनं नगजं चर्म्मा चैव मारणे माहिषं तथा ।
जंव ४ मेषीय मतथोच्चाटे खड्गं व्याघ्रस्य कर्म्माणि । विद्वेषणे तु वृक्षं प्रोक्तं
नावकावमीशांतिके । सर्वसिद्ध्यै व्याघ्रं यमज्ञान सिद्ध्यै मृगासनं ।
२ वस्त्र ५ सर्वरोगकरं चैव त्रावज्ञ विपुलं । प्रियं । कारीयं पौष्टिककार्ये केवलं दुः
षमो यनं । वंशासने च दारिद्र्यं दौर्भाग्यं दारुजासनात् धरिण्यां दुः

ग्राम नामा घवर्णास्तु यस्यां दिशि वतिष्ठति तत्र कूर्मे मुखं न्यस्य मन्त्रो गानीतरत्र चे

पंचाशद्भिरुराक्षैः। सप्तविंशतिभिः कार्या सर्वसाधारणे जपे। मोक्षार्थी ५

खसंख्यातैः पाषाणे दुःपसं नवगे हणासनियशो हानिरतसाधारणे जपा।

॥इत्यासनं रुद्राक्षैः शोपपद्मा ह पुत्रजीवक मौक्तिकैः। स्फाटिकैर्मणि

रत्नैश्चासौवर्णैर्विद्रुमैस्तथा। कुशीपावे घदिशा स्फटि हस्य सौ ह्ममा

लिकाः। अंगुलीगणनादेकं रेखयाष्टगुणं फलं। पुत्रजीवे दशगुणं

शतं शंखैः सहस्रकं। प्रवालैर्मणिरत्नैश्च दशसाहस्रकं स्मृतं। त

दवस्फाटिकैः श्राकं मौक्तिकैर्लक्षमुच्यते। पद्माक्षैर्दशलक्षं स्या

त्सुवर्णैः कोटिमुच्यते। कुशाग्रंथ्या कोटिशतं रुद्राक्षैः स्यादनंत

कं। तुलसीकाष्ठघटितमणिभिर्जपमालिका। सर्वकर्मसु सर्वेषां

ईप्सितार्थफलप्रदा। अष्टोत्तरशतैर्मालाः पंचविंशाधनार्थी त्रिं

शता जपतां पुष्ट्यर्थी सप्तविंशाच्या पंचदश्याभिचारके। अनुलो

मविलोमाणैं मातृकायाः सबिंदुकैः। हार्मेरुकैः साष्टवर्गैर्मालया

सर्वघोगिनाश्रुनां जपुछसहशीकायत्रिकग्रीवासमरुकां मुखं ॥१८॥

वाराण्दः। यस्तु नागवतो नं त्वाकुरुद्राक्षैर्जपमालिकां करोमि सर्वदेवानां पूजा सायु

ज्यमाप्नुयादिति॥५

पटसूत्रकृतामाला दे व्याघ्री ति करी सदा। कपा...

मुखेन सा याज्यः पुच्छपुच्छे नियोजयेत्॥ सोत्तथासितरकाघेः स्व

त्रैः तत्कर्मसिद्धये। जपमालां विधायेन्थं ततः संस्कारमारभेत्॥

...यत्वं यशाच्चेस्तां सद्योजातेन संज्ञालेः चंदनागुरुजं धापि वामादे

वेन वर्षयेत्॥ धूपयेत् नामवीरेण लिंपेत् तत्पुरुषेण ...मं त्रायत्वं

यामि निवघ्नये केंडरातंतरातां मेरुं चपंचयामेन वत्तथा मंत्रेण मंत्रयेत्

तु। यत्नप्रतिष्ठितामालातामवक्रमनुं जपेत्॥ अन्यमंत्रजपाच्चिद्वा

न कार्या कर्हिचिद्बुधैः। न स्पृशेत् वामहस्तेन करभ्रष्टां न कारयेत्॥

अंगुष्ठं मोक्षदं विद्यात्तर्जनी शत्रुनाशिनी। मध्यमा धनसिद्धेः स्या

च्छांतिकर्मण्यनामिका। कनिष्ठाकर्षणे ज्ञेया जपकर्मणि सिद्धिदा।

अंगुष्ठेन विना कर्म कृतं तदफलं भवेत्॥ तर्जन्या न स्पृशेत्सूत्रं

कंपयेन्नो विधूनयेत्॥ अंगुष्ठपर्वमध्यस्थं परिवर्त्य समाचरेत्॥ आ

रभ्यानामिकामूलात्रादहिणे नाविक्रमात्मध्यमामूलपर्यंतंज
पद्रास्तु पर्वस्तु । ॐ सद्योजातं प्रपद्यामि सद्योजाताय वै नमो
नमः । भवे भवे नातिभवे भजस्वमां भवोद्भवाय नमः ॐ वामदे
वाय नमो ज्येष्ठाय नमः श्रेष्ठाय नमो रुद्राय नमः कालाय नमः
कलविकरणाय नमो बलविकरणाय नमो बलाय नमो बलप्र
मथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमो मनोन्मनाय नमः ॐ अ
घोरेभ्यो ऽथ घोरेभ्यो घोरघोरतरेभ्यः । सर्वतः सर्वसर्वेभ्यो नमस्ते अस्तु रु
द्ररूपेभ्यः ॐ तत्पुरुषाय विद्महे महादेवाय धीमहि । तन्नो रुद्रः
प्रचोदयात् ॐ ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां । ब्रह्मा
धिपति ब्रह्मणोधिपति ब्रह्माशिवो मे अस्तु सदाशिवों । इति
पंचमंत्राः ॥ ॥ इति जपमालालक्षणं ॥ छ ॥ जपः स्याद्दशावृत्तिः ॥ १ ॥

म्यो) थ१

पांसुमानसः यउ द्वीवस्वरातैशाङ्गे स्पष्टपदाक्षरैः मंत्रमुद्धा

सउद्धौरायो।श्चा वाजपयज्ञः सर्वाधिकः।शानेरुद्धारायन्मंत्रमीष
।दाष्टं [illegible] वालयतु।किंचिद्विश्व वर्णा।याग्यः स्याउपांशुः सजपः स्मृ
तः।धियायदक्षरश्रेणीं वर्णस्वरपदात्मिकां।उच्चारदर्थसंस्म
त्यासउक्तोमानसोजपः।उच्चैर्जपादिविशिष्टः स्याउपांशुर्दशानि
गुणैः।जिह्वाजपः शतगुणः।सोष्णुस्सहस्रध्वन्यक्षरिताः सर्वेषा
मु वेतिता।एकस्यमंत्रनाथस्यापि तवीलोदितस्यच।यादृकं
तज्जपंविद्धितत्संख्याविधं मुनामंत्राक्षराणिमणिवत्कोशे
तानिन्नावर्ग्येत।तामेव परामेध्यामिपरमामृतं हि ताततः।दर्शि
यत्यात्मसज्ञावेष्ट ज्ञाह्यामं विनापिसः।नादपामानासोऽप्य
सर्वादर्शोपिसर्वदा।जपनिष्ठोद्विजः श्रेष्ठः सर्वयज्ञफलं लभेत्
सर्वेषामेवयज्ञानां जपयज्ञः परः स्मृतः।अहिंसया निर्व

सहस्रमा
नसःस्मृतः
पश्चान्नावे
स्थितामंत्रा
कवलवर्णा
तपिताः ५

तानां जायते सो महाफलः ॥ यज्ञानां जपयज्ञोऽहमित्याह भग
वान् हरिः ॥ १६ ॥ पञ्चनामीयया ॥ यावन्तः कर्मयज्ञाः स्युः प्रदाना
नि तपांसि च ॥ सर्वे ते जपयज्ञस्य कलां नार्हन्ति षोडशीं ॥ जप
नाद्देवता नित्यं स्तूयमाना प्रसीदति ॥ प्रसन्ना विपुलान् भोगान् दद्यान्मुक्तिं
च शाश्वतीम् इति ॥ मानसः ॥ सिद्धिकामानां पुष्टिकामे रूपांशुकः ॥ वाचिका
मारणे चैव प्रशस्तो जप ईरितः ॥ मन्त्रदेवप्रकाशिकायां ॥ सूर्यस्याग्नेर्गु
रोरिन्दोर्दीपस्य च जलस्य वा ॥ विप्राणां च गवां चैव सन्निधौ सन्मुखे ज
जपित्वा मंत्रान् ॥ विमनः सं[illegible] मानं मंत्रार्थचिंतनं ॥ अव्यग्र
त्वमनिर्वेदो जपसंपत्तिहेतवः ॥ उष्णीषी कञ्चुकी नग्नो मुक्तकेशो गलत ॥ कुरु
वृत्तः ॥ अपवित्रकरोऽशुद्धः प्रलपन् न जपेत् क्वचित् ॥ अश्रावृत्तकरो
वा शिरस्यासावृता पिबा चिंताव्याकुलचित्तो वा क्रुद्धो भ्रांतः क्षुधा ॥१८॥

न्वितः॥ अशनासनःशयानो वागछंकुर्वि तए क्वारथ्यायामशिवस्था
ने नग्नापत्तिमिरांतरा । उपानत्कृ[illegible]पादो वा यानशय्यागतस्तथा । प्र
सार्यनिंद्यापत्यादि कुक्कुरासन एव वा पतितानामंत्यजानो दर्शनभा
षणे श्रुत्वा ल्कुत्त्वो वायुगमनं कृत्वा एज पर्युस्तजत् । आचामावाचम्य
इ तपांशु एणायामं षडंगकं कृत्वा वा सम्यकुंडापष्ठि पंयवा सूर्यादिद
र्शनं । मार्जारं कुक्कुटं क्रौंचं श्वानं श्रुद्रं खरं कपिं दृष्ट्वा चा[illegible]चारक
र्मस्पृष्ट्वा स्नानं विधीयते । अशुचिर्वा शुचिर्वा पि गच्छंस्तिष्ठं स्वपन्न
पि मंत्रिकरारणे विद्वान् मनसि वसदाभ्यासतू गृहे जपः समः प्रो
क्तो गोष्ठे शतगुणस्तु सः । आरामे च तथारण्ये सहस्रगुण उच्यते ।
अंशुले पर्वते पुण्ये नद्यां दशगुणं तु तनूऽकोटि दिवालये शाकुरनं
सं १ तं शिवसंनिधौ । शिवं निधौ शके च्येस र्घामिवे तदशके शक्तितो जापतूनि

वैशंपायनः यस्मिन्नृषि निगदेनैव मंत्रसंख्या विधीयते तत्र सर्वत्र मंत्रा एषां संख्या
चतुर्युगक्रमात् । कलौ चैव कृतसंख्या त्रेतायां द्विगुणा भवेत् । द्वापरे

षकामो वा नमक्तो वानिषधविधिगो यरः । तथा चोक्तं श्रीमद्भाग
वते । ताकत्कर्माणि कुर्वीत न निर्विद्येत यावता । मत्कथाश्रवणा
दौ वा श्रद्धा यावन्न जायते । सुतरां राममंत्रोयं संस्कृतिं न क्षति
कचित् । रसनास्पृक् फलात्यवपावको । संस्कृता यथा ॥ छ ॥ इति
जपलक्षणं ॥ छ ॥ जपश्च नियतानित्यं त्रिकाले पुरुषोत्तमं । श्र
ध्येयं भक्त्या वचा यावत्षड्दसमादितः । तर्पयेच्च विधानेन हुत्वां
शं शुद्धवारिणा । पुष्पाक्षतादियुक्तेन जलेन संप्रुज्य पूर्ववत् । ततो
बिल्वफलैः पुष्पैः पत्रैरपि कृताशनैः । पूर्वोक्तेन प्रकारेण राम
मावाह्य पूजयेत् । मधुरत्रयसंयुक्तैः । पायसैर्वा पायसैर्न वा तिलैः
र्वान्यतमैरपां ब्राह्मणान् भोजयेत्ततः । द्वैजात्रिकालिकी नित्यं
जपस्तर्पणमेव च । होमो ब्राह्मणभुक्तिश्च पुरश्चरणमुच्यते ।

जोतमातत्रं ब्राह्मणानां सत्त्रापाका वैश्यादीशेषजन्मसा । स्त्रीणां चैव मता बोध्ये निमित्तिकर्मणि संस्कृतं । उपाय
एतेषां चैकमात्रं तु कर्तव्याकाम्यानि साधयेत् । साद्धि प्रतिज्ञानात्कृत्वा धर्मतत्स्वरमानसो । यत्रैजिरोरनु
रुद्रा वा कुर्म्मा वरेत् । दोदा हृदा जपं तो मंत्र पैत्र्यसाभिजेमनं । सर्वे ... वामन्यथानि ...

त्रिगुणा
कौ कौ
लौ संख्या
चतुर्गुणा
ता यामला
तंत्रजपे तु
संख्या सा
चतुर्गुणा
जपं कुर्या
दिति ।१

१

२।४१

अथवान्यप्रकारेण पुरश्चरणमिष्यते ग्रहणे सूर्यस्य चंद्रस्य वा शुचिः पूर्वमुपोषितः
नद्यां समुद्रगामिन्यां नाभिमात्रोदके स्थितः ग्रहणादि विमोक्षांतं जपेन्मंत्रं समाहितः

गुरोर्लब्धस्य मंत्रस्य प्रसन्नोद्धययथाविधि। पंचांगोपासनं सिद्धैः
पुरश्चेतद्विधीयते। निष्कामानां मानानि वसाशाकारान्नावद
यि। त्रयर्थसिद्धिः सकामानां सर्वेंतिन्निष्फला तन्नावतु पंचांगामत
कुर्वीत यः पुरश्चरणं बुधः। सार्वे द्विजयातलोके विधिस्य यस्तुता
दिन्निः त्रयादावंत तयमध्येव ब्राह्मणभोजयत्नादिनदिनय
थारात्या रामममुद्दिश्य नत्वा ततः सुनोजितेषु विज्ञेषु तक्षांगं सफलं
भवतु। संसारदुःखभूयिष्ठयइच्छेत्सुखमात्मनः पंचांगोपासन
निवरामंनजभ्रमत्वा ततः पंचांगोपासनं नत्वा पुरश्चरणमुच्य
ते। एतद्विविदुषां श्रेष्ठं संसारच्छेदकारणं। नानेनसदृशो धर्मो
नानेनसदृशं तपः। नानेनसाधनं किंचिदिष्टार्थस्य तपोधनौ।६
इति पुरश्चरणं। यदि होमस्त्वशक्तः स्यात्पूजायां तर्पणे पिवातो
स्पर्शादि मुक्तिपर्यंतं जपेन्मंत्रं समाहितः पाददशांशं होमो यं तथा होमानु तर्पणं
मार्जनं तद्दशांशेन ततो ब्राह्मणभोजनं एवं कुर्वीत [illegible] मंत्रस्य जयतो सिद्धिरु

वसंख्याजापेनवा।ब्राह्मणाराधनेनवा।न्नावदंगद्वायानेवपुरश्च
रणमार्यविायघदंगंविहायसततसंख्याद्विगुणोऽपः।कर्तव्य
स्तोगसिध्यर्थंतद्दशांशेनमन्त्रितः।नावदंगंविहायततोनिष्प्र
गं४ मवाप्नुयात्।ॐ ह्रीं नमोविघ्नघ्नकर्मनिष्ठार्थसाधनं।सर्वथाप्नो
ऽयद्विगानां ततसांगत्वसिध्याय।विप्राराधनमात्रेणचांगसां
गंतदाप्नुयात्।ऽपादशांशेताहोमस्तद्दशांशेनतर्पणं।माऽर्जनं
10 तद्दशांशेनतद्दशांशेनभोजनं।इतिवा।इत्यांतिरिक्तपूर्णता
॥छ॥ ॥एवंसिद्धमन्त्रराजप्रयोगात्साधयेद्यथाग्रथनंनय
रो३ विहर्नेष्यसंपुरोबोधनस्तथा॥याऽऽगःपल्लवइत्येततविद्धियः
षट्कुकर्मस्तुमंत्राणांतरितांनवानामवर्णान्यथाविधि।ग्रथनंतद्वि
स्तं१ जानीयात्सर्वांशांतिकर्माणि।मंत्राणेवंदमध्यस्थेसाध्यनामाह्रंरवि ॥१०॥

रव [illegible] विदर्भेण पविज्ञिया मंत्रिणि वश्यकर्मणि। आदावंते त्वमंत्रस्या

न्नाम्नो सो संपुटः स्मृतः। एष संस्तंभने [illegible] यद्रूप [illegible] मंत्रावदिभिः। आ

दावंते नाव न्नाम मनोस्त उद्बोधनं मतं। विविषएव विधानेषु प्रशस्तमि

दमीरितं। मंत्रस्यांते नाव न्नाम म यो गः प्रोच्चाटनमतः। आंते नाम्नो नव

न्मेत्रः पल्लवो मारणे मतः॥ छ॥ ॥इति षद्भिर्वक्षानं॥ ॥तत्वोद

यं परिज्ञाय कर्मक्रिया यथोचितं। स्यात्तत्वे स्तंभनं कुर्यात् [illegible] वनशां नं८

ति) कं विश्यमाकृषणं चि वातजं स्तत्वोदायसति। उच्चाटं मरुत्तत्वेत्या नं१

मतं च्चियमारणं। जानीयादुदिते तत्वे वालेविंदुगतेः पृथक्॥

छ॥ ॥इति तत्वज्ञानं॥ छ॥ त्वदासीनयानि मद्ध [illegible] स्वेहंतेष

ड स्मकं पंकजाकारमष्टास्वंशांतिकादौ नियोजयेत्। इति कु

ड नि॥ लौकिकं गौशांतिकं स्यात्पौष्टिकं चशुनं तथा। वटजं स्तंभ

नं माहः। स्मशानं च्छिद्र मारणं। बिल्वातका [illegible] विद्वेषण कर्माणि

अथोमताः॥ ॥इत्यजपः॥ अंगुष्ठानामिकाभ्यां यज्जापमुत्तमकर्म
णि॥ अंगुष्ठमध्यमाभ्यां जपाय दाकृष्टिसिद्धये। तर्जन्यंगुष्ठसं
योगाद्विद्वेषोच्चाटनं भवेत्। कनिष्ठांगुष्ठकाभ्यां जपेन्मारणकर्मणि
॥ ॥इति जपज्ञानं॥ उदयाद्यामपर्यंतं होमं तापोष्टिकं जपेत्। यामद्वयं
पूर्वरात्रं शिशिरे मारणे जपेत्। वसंतग्रहराहूर्ध्वं यावन्मध्याह्निकं
भवेत्। कार्यमाकर्षणे तत्र मंत्रैरिष्टसावसानः॥ ग्रीष्मस्तृतीयाको यामा
द्दिताविद्वेषकर्मणि। ततो स्तमनपर्यंत मुच्चाटे यदा जामे। अर्धरात्रं नि
शीथं यज्जपेच्छरदि शांतिकं॥ ॥तथा चाह वसिष्ठः। यस्मिन्कस्मि
न्तो कार्ये मंत्राणां साधनं स्मृतं। पूर्वाह्नेवरपापोष्ट्यं मध्याह्ने प्रीति
नाशनं। उच्चाटमपराह्णे तु संध्यायां मारणं तथा। शांतिकं चार्धरात्र
यतदूर्ध्वं सर्वकर्मसु च। ॥इति समयज्ञानं॥ पूर्वामुखं भवद्वश्ये दक्षिणे
ध्यान्ति चाभिचारिके। पश्चिमं धनं विद्यादुत्तरां मुखं शांतिकं। अंत्यकर्षणे

पूर्व

॥११॥

ता १

मथा स्नोयनैरृत्ये मरणं तथा। उच्चाटनं च वायव्यां ईशान्ये मोक्षदायकं॥
इति दिङ्नयः॥ ॥ शुक्ले पक्षे द्वितीया च तृतीया पंचमी तथा। बुधादेव गुरू
पेता शांतिकं चापि सप्तमी॥ षष्ठीषं ष्टी त्रयोदशी चैव चतुर्थी नवमी तथा।
सोमादेव गुरूपेता पौष्टिके शंसिता बुधैः॥ अष्टमी नवमी चैव दशम्येका
दशी तथा॥ शुक्रभानुसुतोपेता शस्ता विद्वेषकर्मणि॥ अतः श्चतुर्दशी च पूर्णा। श
निवार तथाष्टमी। उच्चाटने तिशस्तोयं उपः शंकरभाषितः॥ अमावास्याष्ट
मी सप्तार्द्धं [illegible] चतुर्दशी। भानुनात सुतोपेता। भूसुतेनापि संयुता। मार
णे स्तंभने चैव जप होम प्रशंसिता॥ छ ॥ ॥इति तिथिनिर्णयः॥ ॥ त
हं तदुच्यमिथ वाङ्पिंचात दशोंसातः तिलेर्वाके मालंकुयावयद्यदि फं तद
ब्लुता। बिल्वप्रसूनं निशिष्वयमर्पयेत् [illegible] ता भावतु। पालाशकुसुमैः कुचा
मधार्थी विदद्विज्ञावत्तु। दूर्वाभिश्च गुडूच्याभिः प्रत्येकमपि या होतेः॥ निराम
यापि दीर्घायुर्भवेद्येव तपोनिधे। आरोग्यकामो भुंजीयाद्दे [illegible] चाभिमंत्रितं।
कुमधामंत्रपूतां भः पीत्वा [illegible] य कविर्नेव तु। राजा को वध्यो होमं नरा गात्मु

यो ततद्व्रणात्। सम्यक्छेदनातायनप्रत्यग्रैश्च समुद्दितैः। जातिप्रसूनैः कृ
त्वाऽत्र राजा नैवेशमानायतः। ध्याव्वापि मन्मथं रामे सीतामपि रतिं स्मरन् तस्यैव
वश्यमायाति। सुजपहोमादिकर्म्मसु। वांछितं धनमाप्नोति कृत्वा रक्तोत्पलेन
विः। कृत्वा नीलोत्पलैः सम्यक् वशाय दुर्षितं जगत्। रामं विधिवदाराध्य श्री
तितन्मोपयोगवितामधुरत्रयक्तैः नपायासनकृत नवोसर्वाधिप त्यं विद्
ष्यं नवात्य वनसंशयः। विल्वप्रसूनैः कुमुदैस्तथा बिल्वदलैरपि कृत्वा
सुतेन तलक्ष्मीमविरान्मैत्रसाधकः। आराध्य रामं यंडाकुमंडालवन्सेरे
न्नान। उद्दयादस्तमानां तं जपन्मंत्रमनन्यधीः। प्रसन्नवति तस्याशुदेवानामपि
दुर्लभो। राज्यैश्वयोपभोगार्थी जापलक्षमनन्यधीः। पापै बिल्वप्रसूनैर्वा दि
नांते जुहुयात् तु। समुद्रतीरगोष्ठे वा लक्षजापी पयोव्रतः। पायसेनाज्य
युक्तेन कुर्याद् विधिनिधिमेवतु। परिहीणाधिपत्यो यः शाकाहारा जलोंत
राजापलक्षं च जुहुयाद् बिल्वपुष्पैर्दशांशतः। तदैव पुनरायाति स्वाधिपत्यं
नसंशयः। उपोष्य जंगादिजलोत्तरस्थो रामं समाराध्य जपस्सलक्षं कृत्वा

तः

।।१२।।

12

दशांशैकमालोत्थितालेवबिल्वप्रसूनैर्मधुरत्रयाक्तैः। राज्यं श्रियं वि
न्दति मेदजाग्योपपुष्पदास्यं परवांछितं स्यात्। माघमासजातलस्त्रिवा
केदमूलफलाशनैः। जाप द्वंद्वं यजुं कुर्यात्। त्यायास्ननार्चितनाल। दशां
शं पुत्रपौत्राभ्यो ते हेषं ज्ञाशायमि?यां। श्रीरामस्य दशैः पुत्रः। पौत्राप
स्यप्रजायाता। वशिष्ठैः रात्रुर्निमैत्रापतिभ्रातावमानिनः। तदाहन
हानत्फकानामोतचिरिणोजापत। धमवादघुपतिर्कुर्च्छेकोलानलमि
वापरे। श्राकर्णसिशरोस्पष्टाकोदंडनुडामंडलोरणांगणेरिप्रुन्सवर्त्री
स्रूमार्गणं वृष्टिभिः। संहरंतं महावीरमुग्रमैन्द्ररथस्थितं। लक्ष्मणा
दिमहावीरैः रोखवृहकाराकृतिः। वजाकरालकुंकारनोनोका
रमहारवैः। नदद्भिः परिधमद्भिः समरे रावणं शतं। एवं ध्यात्वा नि
राहाराभारण। यरिपौः पुनः। जुकुयाद्धाल्म लीपुष्पेर्दशांशं मेत्रमा
धकः। आत्म्यैश्वर्यसमृद्धापिनरोश्वरवशिष्यात। वैरिणं रावणं ध्यात्वा
तथात्मानं रघूद्वहं। विध्मय...चिरमनायासिनमारायत।

त्रु२

सीताहरणशोकाधिस्तंभीभूतमलतनं जपेद्रघुपतिं ध्यायन्निराहा
रो जले वसेत् । दशांशात स्तोत्रलिङ्गं वा स्तोत्रं गायत्र्या संहृतिं निधाय
वायुबीजांतितन्नाम मंत्रा मायांतिर्जपेच्च हं निरोधराज्ञकुया स्वैर हौं ३
स्तिरपि रामं ध्यात्वा विषं लंयसीताश्रपणकातरं । रामयत्र चिरं
सा हाद्य मादिमपि वरिणो । अन्योपि बहवः संति प्रयोगा मंत्रराजस्य
किं यप्रयोगकदंणां परलोकोनचिघाति । प्रयोगसिद्धिरितपांपलं
लोन्यत्र वत्यपि निष्कामानां च नैकानां जपहोमादि कर्मसु मुक्ति
रव फलं तत्पांमिह किंचित्र विघातः । विद्वत्प्रलोभ्रमादायशराणादान
विमोचयोनायं सुक्ति नाहामंत्रामारणा दीप्रयुज्यतां ॥ ॥ इति
प्रयोगसाधनं । अथातः संप्रवक्ष्यामि नानायंत्राणि मंत्रिणां । नानार्थ
दानि रामस्य नानाकल्पागमान्पृथक् । पंचरात्रब्रह्मसंहितायामु
क्तं तन्यात । तथाहि । षट्कोणं चक्रमालिख्य स्वरांके सरसंपुटं

सिद्धि २
॥१२॥

13

कोणे कुम्भे त्रवर्णं श्रीबहिः रक्तदलांबुजं। दलाष्टसु विलिख मन्त्रसं ततः प्रण
वसंपुटं पुनः पूर्वं पुनः पद्मं वा दशारं दलेषु च। त्रैलोक्यमोहनं बीजं ना
मसंयुक्तं मालिखेत्। कर्णिकायां लिख नाम मन्त्रार मध्ये विदर्भितं। महासु
दर्शनानन्दावेष्टितं चक्रमुत्तमम्। पृथिव्यां संपुटं बाह्ये वज्राष्टकविभूषि
तं। भूर्जपत्रे लिखेत्तत्तु। रोचनाद्यैः शुचिर्दिने विलिखे धारयेत् ख्य
न्मंत्री मूर्ध्नि वा दक्षिणे भुजे। न तस्य विघ्नात पापं यावत्तत्र धृते स्थितं।
व्याधिभिर्नाभिभूयेत नाहिभिर्न च तस्करैः। नारिभिर्न गजैर्मर्मैः त्रे ॐ
र्न्यान्यैः क्षुद्रजंतुभिः। स्त्रियो वश्या भवंत्यस्य दर्शनात्तस्य मंत्रिणः।
राजानो मंडलीकाश्च सामंता गजमंत्रिणः। धनधान्यसमृद्धिः स्यात्तु स
र्वान् कामांश्च विंदति। वंध्या पुत्रं न च कथ्यं मंत्रराजं महोदयं नाशिष्या
य न पापाय नाशांताय त्रियायये। शिष्याय मंत्रनिष्ठाय श्रद्धान्विताय गु
ताय यशवेत्तु प्रदातव्यं तत्त्वमन्यथा नराकमत्ति रिति। अस्यार्थः षट्को

एं यक्रमात् लिखेत्। परस्परं विमुखे न त्रिकोणद्वयं लिखेत्। तत
श्चैन्द्राग्नेयनैरृत्यवारुणवायव्येशानां तां मध्ये मध्ये समषट्कं
कासयं षट्कोणतोदिता स्वराकारसंयुतमित्येतत् बहिरष्ट
दलां वुड्मित्यान नसंबध्यात्। कोणेषु मंत्रवर्णानुपूर्वादिषट्कोणेषु।
ॐ रामाय हुं फट् स्वाहा इति मंत्रः। श्रायहुं फट् स्वाहा इति वा रां रामाय स्वा
हा इति वा षट् मंत्रवर्णान् यथाक्रमं लिखेत् ततो वर्तुलं रस्वाद्वयं लिखे वा
त्। बहिरष्टदलां वुडां तद्बहिरष्टपत्रपद्मं स्वराकसरससादितं दलेषु
५८ विलिखेत् ह्रलां तत् षष्ठदलेषु याहुं नमो नारायणायेति मूलमंत्रं लिख
त्। ततः शणे वसे पुटमो एके कमहरं शलवघयमध्यगतं यथा। भाव
तथा लिखेत्। पुनः पूर्वं पूर्वषट्कोणपूर्वविन्मे नाहर सहितं लिखेत्।
ततो दलाग्रस्थ वर्तुलारस्वाद्वये कुर्यात्। पुनः पत्रं द्वादशारं द्वादश दले
षु त्रितो कामो हनं बीजं साध्यनाम सहितं लिखेत्। कर्णिवत् काणेकांत ॥५॥

१ ह्रीं मा ति बीजं नामसंयुक्तं लिखेत् ततः कर्णिकायां लिखेत्
१ ... मध्ये वर्तुले रस्वाद्यं लिखेत् ततत्र ...

मेकं एवनाम्नोक्षरं

स्पोसाध्यस्य वस्तुनो नाम लिखेत्। कथं स्मृतं तारमंत्रविदन्निति। तारादि
नवसंख्याक्रमं त्रेतारे विदन्नितमा। आदौ मंत्राक्षरद्वयं अनंतरं साध्यना
माक्षरमेकं पुनर्मंत्राक्षरद्वयं अनंतरं नाम्नोक्षरं समाप्तिपर्यंतं। तावद्वि
खेत्। एतद्विदन्निति। तथान्यमंत्रां रात्रिक्षद्विधिमंत्राक्षरयुगं एकैकं नामसा
ध्यकं विदन्निति तंतु तत्रोक्तं सर्वं रत्नाकरे परमिति। शांतिकत्वादौ मंत्रं समग्रं
लिखित्वा अनंतरं साध्यनाम समग्रं विलिख्य पुनर्मंत्रं समग्रमालिखेत्।
एतत्तु संपुटमित्युच्यते। तथा मंत्रमालिख्य पूर्वं विसाध्यं च तदनंतरं
पुनर्मंत्रं द्वितीयाक्षरं। ततो नाम्नो द्वितीयाक्षरं। एवं यावत् समाप्तिस्ताव
ल्लिखेत्। विविधकुसुमग्रथितमालावत्॥ ॥एतद्ग्रथितं। तथा च एकै
कं साध्यवर्णं मालावत् संपुटीकृतो मंत्राण्येव ग्रथितं विततु। वरपाक्ष्य
विध्येस्मृतमिति। परमंत्रेनेदनेन्तु आदौ मंत्रं समग्रं लिखित्वा पश्चात् ना
म्नोक्षराणि सावरोधाणि लिख्य पुनर्मंत्रं समग्रं लिखित्वा पुनर्नाम्नो विशिष्टं

प ञ्चवस्तुप्रपादौ नाम समग्रं लिखित्वा पश्चान्मंत्रे समग्रं लिखेदिति ४

द्वौ रंगाणि विलिख्य पुनर्मंत्रं समग्रं लिखेत्। एतत्तु ग्रस्तो तथा यः। आदौ मध्ये तथा तं च मंत्रं ॐ याधि यद्धि एः। मध्ये मध्ये नाव संज्ञो ग्रस्त मित्य भिधीयात। इति। अयामव प्रप्राध इति के चिद्रूः। योगस्त्वेवं। आदौ मंत्रं समग्रं लिखित्वा पश्चान्मंत्रं समग्रं लिखेदिति। तथा यातत्रा दौ योग उद्दिष्ट श्री तायन्य ह्व वः स्मृत इति। तयोश्च विनियोगस्तथो वोक्तः। तथा दिशांतिकपौष्टिके दिवशी वयश्चित्र विशो धानामाहुने दीपनायाज। ॐ जंतिमनीषिणः। मारणे विषनाशे च ग्रहभूत विनिग्रहे। उच्चाटने च विद्वे षपव्वंसं ग्रयद्धु त। इति। अत्र स धत्र साध्य युक्तं लिख्य। ततः स्वनाम यद्‌र्थे तिमहापादात्तरं। तत्क फल वा च कं पदं। द्वितीयांतं तातादिद्धिॐ द्विति वाधिरन्यसा तु। एष विधिः सो त्र दायिकः। एवं कसिकायां नयोगानुरूपणलि खित्वा

ः।१५।

म२

वेष्टयेदित्याह। महासुदर्शनानन्दं वेष्टितमिति। इदं यन्त्रं महासुदर्श
नमन्त्रेणासुदर्शनेन हा च क्रराज धगधगात कृष्ण नयं कर छिंद छिं
द भिंधि भिंधि विदारय परमन्त्रान् ग्रस ग्रस भक्षय त्रासय [illegible] हुं फट् स्वा
हा। इत्यनेनावेष्टितं यथा भवति तथा लिखेत्। चक्रमुत्तमम्। एतदुक्तं
यन्त्रं पृथिवीसंपुटं बाह्ये पृथिवीमण्डलं चतुःकोणं संपुटं तद्गर्भं च त्य
क्त्वा लिखितमष्टाकोणमिति यावत्। वज्राष्टकविभूषितं तदेव यन्त्रं प्र
ति। कोणा लिखितवज्राष्टकसंबद्धं लिखेदित्यर्थः। ततो बहिः र
खाद्वयं लिखेदित्यर्थः। ततो बहिः रखाद्वयं लिखित्वा अनन्तरं चतुःक्रो
णं कुर्यात्। तत्कोणेषु क्रोंश्रां लमिति। श्रींक्रं ह्रीं पाशांकुशानि बीजानि लिखेत्।
ऊर्ध्वपात्रे लिखेदेतद्रोचनाद्यैः श्रुत्रुं हन्ति। एतद्यन्त्रमूर्ध्वपात्रे तत्को
मनार्थी विविजितादिकारणे रोचनाद्यैः गोरोचनाकुंकुमचन्दनकर्पू
रादिद्रव्यैः श्रीचन्दनिस्तुरुपुष्पादिदिवासेइति। ६। एतदुक्तं भवति।

ॐ

कोणान्कोणांतान्पुनश्च षट्कोणेषु हृल्लेखामंत्रवर्णैर्लेखा द्वयमध्ये ८

आदौ षट्कोणं चक्रं लिखेत् ततो वर्तुलाररेखाद्वयम् ततोष्टदलपद्मं । त
स्यैकैकं दलं केशरद्वययुक्तं ततो दलाग्रस्पृक् वृत्तलाररेखाद्वयं ततः
षट्कोणं ततो द्वादशदलं पद्मं । पुनस्तत्र वाररेखाद्वयं ततोष्टकोणंच
क्रं ततस्तस्य एव वाररेखाद्वयं । आद्यषट्कोणमध्यस्थवर्तुलमंडले कर्
णिकायां साध्यनामसहितं मंत्रं विरचयेत् । षट्कोणेषु मंत्रवर्णान् लि
खेत् । ततोष्टपत्रेषु अष्टाक्षरनारायणमंत्रं विन्यस्य लिखेत् । पत्र
स्थकेसरद्वंद्वेषु च यथासंख्येन षोडशस्वरान् तदनंतरं आररेखाद्वय
मध्ये । ॐ अमुष्य प्राणा इह प्राणा अमुष्य जीव इह स्थितः । अमुष्य स
र्वेंद्रियाणि वाङ्मनः प्राणा इहायांतु स्वाहा इति प्राणप्रतिष्ठामंत्रं लि
खेत् । अस्य तु विशेषो गुरुमुखाद्वेदितव्यः । लक्ष्मीवल्लभाचार्योक्तं ।
ततो द्वादशदलेषु त्रैलोक्यमोहनं बीजं साध्यनामसहितं ततो व
र्तुलाररेखाद्वयमध्ये सुदर्शनमंत्रं अष्टसु कोणेषु प्रतिकोणं हकारं

भा

16

।।१६।।

तत्र

लिखेत्। ततोऽष्टौ वहिः चतुःकोणेषु प्रतिकोणं पाशांकुशावनि बीजानि लि-
खेत्। इति विलिख्य करायदित्यादि स्पष्टार्थः॥६॥ अत्र सर्वयंत्रसाधार-
णमुक्तं नादि विशेषो मंत्राकारैर्लेकिः कथ्यते। तथा चोक्तं दिनस्थ मनन्दात्म-
सु हृद्देशे शल्यवर्जिते। सशिष्यस्तत्र आचार्यः शिष्यो वा तद्भाव तःउ-
दङ्मुखः प्राङ्मुखो वा उपविश्य गणेश्वराङ्गुरुं विघ्नेश्वरादिदेवताः यंत्रे
समालिखेत्। कामनाविशेषेणोक्ता लविशेषः कथ्यते वश्यपालक्ष्ये ति-
खेत् पुष्पादिति विद्वेषणे स्मृतो भाद्रियां मरणे गोकेमधास्रधाट

लेखने

नं भावेत्। तथा कामनाधीनो लेखनी विशेषोपि तथा चा लेखन्याच
लिखेद्यन्त्रं वश्यादौ वंकिशाखया। आकृष्टौ तु करंजोत्थो मारणेपि नरा-
स्थिजाः स्तंभन कर्मणि विज्ञेया राजवृक्षोद्भवा तथा। शांतिके चैव वश्यायुः

पौष्टिके

कामविधौ तथा। सर्वेपि समानविवक्षत्वानस्तं भानापिवा। विम-
लापादानाचेवशिलायां उपरास्यात्। खरचर्माणि विद्वेषणमदः

क्षुद्रंज्वरसंतापशोकं च शत्रुग्रामं मारयं तथा । लिखि वा साधये ॥१

धारणं ध्वजा । हीरादेव तथा सम्यक् । उक्तं वा साधयेत् सर्वं पीतव
स्त्रेण नान्यथा । तथा इत्यनेनापि द्विचेष्टैव विधिस्तद्वचेदृशं
देवनाराचनं । शरीरहीरयुक्तिस्तु नात्र कार्या विचारणा । नारेंद्र
मदयुक्ता वितथा वश्ये नाराचनाधिपध पञ्चरयुक्ति नवितो गार
ण स्तुत्कुरवा । ताडनोच्चाटनादी निर्हृदकर्माणि साधयेत् । विषार्क
क्षीरः युक्तोयाः संयाराण मारणं स्मृतो यंत्रो गंयंत्रराजं तं एवं संतिरव्ययन्त्रः ।
पूजयेत् कुंभपुष्पाद्यैर्धूपवाद्यैर्वं जगद्गुरुं । त्रिलोकावष्टनेश्च । ततः पूजां तु
कारयेत् । देवहस्तगतं तत्त्वं साधयेत् साधकोत्तमः । कर्के हरिस्थायां
वा यथा संनिहितं तत्त्वं साधयेन्नावदिति ॥४ ॥अथ द्वितीययंत्रो । नाम सप्तणे
वं मध्ये षट्कोणं वा द्यातालिखेत् तु मंत्राक्षराणि कोणे कोणे यावि
द्यमान्येनेमाहिंड्मंडलं बाह्य कपोले विलिखेदिदारत्केनानामिका
ये नतापायेर्ख्वदिरातिन्ना । सप्त निर्दिवसियंत्रं रंन्नापि वशगा नावत ।

गुं.का

17

शेषं स्तुगर्भं ४

॥१४॥

अस्यार्थः। नामस्मरणं वं मध्य इति॥ आदौ लिखित वर्तुले रेखाद्वयमध्ये
साध्यस्य वस्तुनो नाम नामद्वयमध्यगतं लिखेत्। षट्कोणं बाह्यता
लिखेत्। एतच्चाग्रोक्तप्रकारेण कर्णिकाख्य वर्तुलाद्रेखाद्वयाद्बहिर्लि
खेत्। मंत्राक्षराणि षु। ॐ रां रामाय हुं फट् स्वाहा। इत्यत्रान्यानि रां रामाय
स्वाहेति षडक्षराणि षट्कोणेषु यथाक्रमं लिखेत्। कोणाया विश्वा:
मोहनं द्वयोः कोणयोर्मध्ये विश्वामोहनं। ॐ श्रीं जां री दाशरथाय सीताव
ल्लभाय त्रैलोक्यमोहनाय नमः। इति मंत्रं यथासंभवं लिखेत्। माहेंद्रमं
डलं बाह्ये षट्कोणबहिर्भागे अष्टकोणं चक्रे लिखेत्। संधिषु च कोणेषु
ककारं लिखेत्। कपालं विलिखेद्दिदं। इदं यंत्रं नरशिरःकपाले लिखि
तं किं हार्चिरित्या हाराल नानामिकोल्के नक निष्ठिकायोः संनिहितां कु
तो निर्गतनराके न लिखेत्। इत्यर्थः। तापाय रवादि राम्निना साध्य
मनुस्मरन् मंत्रं चाष्टसहस्रं जपेत्। सप्तदिवसं संख्यादि रससिद्धिः। रवा

दिराग्निना तापायत्। रो पंचमं। अथ तृतीयं। इदमेवापरं यंत्रं मायावी
ज नावेष्टितं भूर्जे विलिख्य विधिवत् साध्य मूत्र्ये तिमालिखेत्। तद्वा
रमशान खननं संध्याय विजायद्य त। त्रिसिदिना नि सेदह्यः साध्या
कर्षणमावहदिति। अन्तु। इदमेवापरं यंत्रं इदमेवोत्कृष्टतरं भवति।
कथमित्याह मायावीज नावेष्टितं क्लीमिति वीज नमिरंवर लिखितं
वेघत्रं तरं भवति। कथमित्याह। भूर्जे विलिख्य विधिवत्। भूर्जपात्र
यथाशास्त्रं लिखित्वे त्यर्थः। साध्यमूत्र्ये तमालिखेत्। षट्कोणम
ध्यस्थ कर्णिकायां साध्यपुरुषरूपं स्त्रीरूपं वा मत्र्यं तेलस्त पादाद्य
वयवः पुत्तं मेत्रं संपुटं लिखावेत्। तद्वा रमशान खननं प्राग्युक्तमात्र
ण यंत्रं से पाघशावद्दाह भूमौ स्व ननं निक्षेपणं कुर्यात्। कथमित्याह। संध्यायी
विजायद्ध तं। सूयीस्त मयसमाय एवं स्त्राति किं भवति। बलं वलवेतं प्रतिप
क्षं जयतीत्यर्थः। साध्य कर्षणमावाहेत्। साध्यस्य अपेति तस्य वस्तुनः स्व
समीपानयानसाध्यायदित्यर्थः। छ।। ।। अथ चतुर्थी। द्वितीयाक्षरं संयुक्तं

नाममध्ये लिखन्मुनि। कोणेषु रुद्रारं द्वर्णं नवद्धिं वह्निकूणे मंडलं। वारुणं
परितो लिखेत् गंगाद्यैः कलशोदकं। तन्मुखे कल्पितं दीपं कपिलाज्यन
पूरितां मंत्रेण वा यथाविधि दीपमध्ये विधानतः। तत्र संतर्पयेन्मंत्रं
रूपं भगवतः स्मृत्वा आनीतानागतं सर्वं स्पष्टं वदति मंत्रिणे। कुमारी
पश्यति स्त्री पुमान्यदि न पश्यति॥ ७॥ अस्यार्थः॥ द्वितीयास्वर
संयुक्तं नाममध्ये लिखेन्मुनिः। रांइत्यानन्तसंपुटितसाध्य वस्तुनो नामधे
यं कोणेतकूणे कामध्ये लिखेत् मुनीति संबोधनं॥ कोणेषु रुद्वारं न
वर्णं निषट्सु कोणेषु रामायरूं स्वाहेति षड्वर्णी नु द्वारं तु लिखेत्।
बाह्ये कोणेषु मंडलं। षट्कोणानां बहिर्वह्निराकारं मंडलं लिखेत्।
वारुणं परितो लिखेत् वं इति वीजं सर्वतः। निरंतरं लिखेत्। ततश्च
तुष्कोणं मंडलं सर्वसाधारणमं पुरा रव्यो पारो ऊरौ वं वीबीजं युक्तं लि
खित्वा नोक्षारस्ना नावपूरयेत्। गंगाद्यैः कलशोदकं गंगादि सरित्क

ले:। ॐ नेपूरयि चात स्मिन् कलशोदाकृत घं त्रं निक्षिपेत्। तत्सु
ख कल्पितं दीपं कपिलाज्येन पूरितं। तस्य कोन स्य मुख कल्पितं दीपं
कं यतु। कपिलाघृतन पूरितं वराराव तं लब्ध्वैत्यर्थः। मंत्रिणा वाद्याद
क्षरां दीपमध्ये दक्षरां श्रीरामं दीपाहि स्कंडिले श्रीवालाविधानन इत्य स्वा ४
स्यायमर्थः। श्रीराममंत्रस्य अगस्त्य ऋषिः पंक्ती छंदः। श्रीरामः परमात्मा
वता। श्रां इति बीजं। स्वाहेति शक्तिः। अक्षराणां तु ब्रह्मा भृगु नारदाऽजा
19 विश्वामित्रो थ गौतमः। पुलस्त्यो वामदेवश्च रुषयः परिकीर्तिताः। त
था छंदांस्यपि यथाक्रमेण। गायत्र्युष्णिगनुष्टुप् बृहती पंक्तिरा
व चा त्रिष्टुप् जगती चेति छंदांस्येकादशानि सूरिनिः। देवताश्च हरके
मेण वक्ष्ये रमात्मा हराऽश्री सूर्यः स्कंदः पितामहः। एतास्तु देवताः प्रो
का क्ता वीतिहोत्रं स्तुसप्तमः। वर्णस्तु प्रथमः। श्वेत वर्णस्याद्वितीया त्रिस ।।गायत्री
मग्नमः तृतीयापिंगवर्णस्तु चतुर्थोहरितः। प्रत्नः पंचमः कृष्णवर्णस्या।

त्य षष्ठः पीत समग्रमन्त्रः सप्तमा मानीत वर्णः स्यात् ॥ एत त्वर्णः प्रकीर्ति
ताः ॥ चतुर्थो माघ वर्णो नोउदात्तः कथितः स्वरः ॥ स्वरितः पंचमो व
र्णः षष्ठो वर्णोनुदात्तकः ॥ उदात्तः सप्तमो वर्णः स्वराः प्रोक्ता मया नव ॥
इत्येतत् प्राणायामादि विनियोगं संक्षेपमित्रेण व्यापकं न्यासं कृत्वा स्वा
हृत्यान्न करशुद्धिं स्वाहा मायकुं फडिति शिरः ॥ शिखा कवचानात्रपुष्पंचा
स्त्राणि न्यसेत् ॥ स्वाहान्त अस्त्राय फडिय स्त्रं दिक्षु विन्यासेत् ॥ एष षडंगन्या
सः ॥ तत्तो योगशरीरवाप्रमुद्रः ॥ ऋष्हरदीपग्रणे वनोर्द्धमुरवेष्ठवा तातावयाह
त्याविकसितं कृत्वा तातां श्रीरामं ध्यायतु ॥ नीलोत्पलदलरूपां मंजुराम
कुटमंडितं ॥ पीतांबरधरां देवं दिव्यकुंडलभूषितं ॥ दक्षिणे लक्ष्मणं धनु
र्यकनकाचं किरीटिनं ॥ वामभागजं गधो निं स्कृतिं परामेश्वरीं ॥ सी
तां संपद्मा गौरां श्री वस्त्र तवरत्नविभूषितां ॥ सर्वाभरणसंयुक्तां द्विभुजां र
त्न कुंडलां ॥ ध्यमवालहकर्यं जह्वा त्रशोकेकं सुवर्णं नतां अनेन वि
धिना सिद्धमंत्रः सनुकं नमुखवक्त्रशरावक लिपत प्रदीपस्वहृके

मलस्थं हृदंबे आवाहनमुद्रया आवाह्य स्थापनसंनिधीकरणादिमुद्रां
प्रदर्श्य षडंगन्यासं कृत्वा योगशास्त्रोक्तप्रमुद्रां प्रदर्श्य उन्नयतः सीता
लक्ष्मणं यजं ध्रवधिघ [illegible] केतातागुरुगणपतिदुर्गाक्षेत्रपालान् नत्वा ततो
वि४ कपाला घण्टकौ पुरातो विषवक्रौ सनेगरुड नारदादिन कानि तथा ह
नुमत्सुग्रीवादीनावाह्य तु एतत् परिवारस्स हितं षोडशोपचारै
२० रभ्यर्च्य पुरतः ॐ मारं ॐ मारी वाभ्यर्च्य दीपमध्ये कृतिस्तुतिपरश्यतु
स्को तस्य दीपं प्रदर्शयितु तत्र सं ह्रीं लक्ष्मायं मंत्री रूपं भगवतः स्फुरं॥
॥छः॥ ॥इत्यादिसुगमां॥ अथ पंचमयंत्री॥ कर्णिकांतर्गतेनाम तृ
तीयाक्षरगर्भितं। शिष्टं तारष्ठसंलिप्य तातान्ते :परिवेष्ट्यतु ता
पार्थिवं मंडलं बाह्ये विलिखेत् [illegible] वान्निर्लाङ्कुक तालडवृहस्या का
द्वि१ टारतु विनिक्षिपेत् मुखस्तं गोगतिस्ते गोडिकास्तं गो नव त्यतः। इति
अस्यार्थः॥ ॥कर्णिकांतर्गतमिति षट्कोणे तेगमिवर्तुलरिख्या द्वय
मध्यगतं नाम तृतीयाक्षरगर्भितं साध्यवस्कं नो नाम मंत्रस्यरा इत्यानेन ॥२०॥
तृतीयाक्षारणसंपुटितं लिखेदित्यर्थः। शिष्टं तारष्ठुसंलिख्य [illegible] रां

काम्यकर्मरतस्य देवादेरसन्नवसन्नवा तु। तथा स ४

रामाय हुं फडिति शिष्टानां षड्वर्णानि। षट्कोणेषु लिखेत्तु। न तेषामन्यः परि वेष्टायेत्। अनंतरं स्वाहेति वर्णद्वाभ्यां परिवेष्टायेत्। पार्थिवे मंडलं वा अपार्शांकुशावनिबीजसहितं यन्त्रः कोणे बहिर्लिखेत्। यन्त्रेवान्यासादि केन्द्यामात्मनोरक्षां विधायलिखेत्। काम्यकर्म रसक्रस्य शाकस्यास्य मन्त्रस्य। अरिचं जातमंत्र सिद्धत्वं तद्विपर्ययान्। इतितस्योपायांतरापरिहाय संकाटज मन्त्रसा वधानोन्नू च्या काम्यकर्म क्रियतु। कस्मिन्कालेन निशि रात्रो सार्द्धयामाऊपरि। चन्द्र थया मादद्यकृयंत्रं संपाद्य प्राणप्रतिष्ठां चापूजां विधायजातुकेन लोहया वर्ष्टोस हस्रवार मभिमंत्र्य अजवृहं स्याकारारपलो शावृहास्यादारंघंत्रं निदिशापदितिशेषं सुगमं ॥ ॥ ॥ अगस्त्य संहितायां। द्वयोस्त्रिकथ्यं तदृष्टादासर्वेषांराममंत्राणां तयोः पूजास्थपरोस्य ता। आदोषट्कोण मुद्धृत्य तत्तावृत्तंलिखेन्मुने। दलानि विलिखेदष्टो ततः स्याच्चतुरस्रकं। सर्वलहाणसंपन्नं वत्कं सर्वमनोहरं। तदंतारपिसुवृत्कं साधमरव्याकं।

ता५

म्र्गन्निति। तद्बाह्ये विलिखेत्षट्कयस्त्र कोणेषु कृतमन्मथं। ततस्तत्त्वं च बी
जानि पुनरावर्त्यन्मुने पुनर्दशाक्षरेण वतदेव परिवेष्टयेत्। षडं
गान्यग्निकोणादिकोणे षट्चक्रमालिखेत्। तथा कोणकपोलेषु क्रों
श्रीं। ह्रीं विलिखेत्ततः। ॐ बीजं प्रति कोणाग्रे केसराग्रेषु च स्वरान्।
मातामंत्रस्य वर्णास्तु चत्वारिंशत्रयस्तथा वर्णास्सिप्रदलोष्ठ वषट्कृष्टे
पंचाष्टमेदलात्। पूर्वोक्ता वेष्टयेत्कोष्ठैस्तु सर्वेयितापाधनादि स्वि दि
ह्रूं। रविप्रान्ह्याज नारसिंह वराहयोः। क्रौं। यतिपूर्व[illegible]दिभूस्त्र दयि
तुरस्याको। यंत्रेस्मिन्सम्यगाराध्य भुक्तिं मुक्तिं च विंदति। एतद्यंत्रं समा
लिख्यासौ वसैराजातपर। भूर्जे वा सम्यगालिख्य गुटिकीकृत्य धा
रयेत्। अपुत्रो लभते पुत्रान् अधनो धनमाप्नुयात्। किमत्र बहु
नोक्तेन सर्वसिद्धिप्रदं नृणां। यंत्राम तस्समाख्यातं। धारणात्तत्का
पहं। अस्यार्थः। षट्कोणेत्रसोगावरणमवीयत्। सोवसैराजातन्न
र्डलिखिचार्यं न मावेत लाभलं उपूर्व तुद्दे यंयंत्रस्यासा विचहं। गा॥ ॥१२९॥

क्रौं

॥६॥ अस्यार्थः। चतुरस्रवेष्टितस्याष्टदलस्य कर्णिकामध्ये पञ्चाणं तन्मध्ये मणिवोषट्‌ हुं कोणेषु षडङ्गं त्रवर्णनि। रां रीं रूं रैं रौं रः॥ इत्यंगान्यांग्ने-
यादिकोणसंधिषु। क्लीं कीं कोणगां। ऊर्ध्वा त्र्यष्टदलकिंजल्कैः स्वरानात त्य-
त्र ष्टसुपूर्वादिक्रमेण सप्तयवारि रामा लामेत्राणि न्यासः। पट्सेस्य
कानष्टम पंचसेख्याको ह्रिखवतु ॐ जानकीवल्लभाय स्वाहेति दशा-
क्षरेण बहिर्निष्ठायिवातध्ये वकादि हांतेस्वदिर्द्यैहिं हुं हौं ॐ इति मं-
त्रसिंहवाराहवीजौ। हविलिखतु। शेषंस्य षोः। इति सप्तमो। तत्रिवोक्ते
मंजस्य नयं त्रं यैत्र प्रतन्यता। त्रजस्या वहोमि रामनंदस्य यंत्रं कवय
संज्ञितं धारणान्नस्य मर्त्यानो जायतेसर्वसिद्धयः। नश्यंति सर्वपापा-
नि विपद्दोयोतिसंहायां नृतप्रेतपिशाचाघाः पलायंते यद्दर्शनात् मि-
त्राणि स्थिरतां यांति शत्रवो यांति मित्रतां यत्रतः प्रसादमायांति दासंया-
ति महीतं। किमत्र बहुभोक्तेन नास्त्यनेन सुदुर्लभं। यंत्रराज इत्यवज्र-
पंजरसंज्ञिना। काष्टेसार्द्दिकविंशत्यापंक्तिद्वयविभूषितं। विन्यसेदुत्त

मंत्रक्रमतस्मिंश्चक्रं वर्चं लिखेत्। द्वादशारं हरखर्गो निरहार्घं लघुविन्य
स्तु। अनुलोमविलोमाभ्यां ज्ञादहिश्रीं क्रमेण चाराद्धवाद्दी। निनामा
निनमस्कारेण योजायतु। ममशिरः पावितीवस्यास वीता वाक्यो योज
नासाध्यं षष्ठीसंयुतां स्वाहान्त्यं कादशोगृहे। स्वकामशक्तिवा
ख्यर्णा न्नारसिंह मतः परं हृत्वीपाशां कुशाणि निवारहं प्रट स्वरूप
कः स्वाहेति राम मंत्रस्य द्वादशारं रमीरितो। सौवर्णे राजतपत्रे भूर्जे
वा संम्यगालिखेत्। अथवा तांब्रपात्र यस्तु तिकोलय धारायेत्। यावज्जी
वं तु सौवर्ण रौप्यो वृश्चितिवार्षिकी न्वडि द्वादशवर्षाणि तदर्द्धं तो भ्रप
त्रकाः एवं वालस्य विरोधेन यंत्रशक्तिः प्रतिष्ठिताः एतां राम चलो प
तामित्यादि श्लोकषट्कं। यंत्रा वहिः प्रादशे तु वृत्ताकारं यथा लिखे
त्। सर्वदुष्टोपशमनं सर्वोपद्रवनाशनं। आयुरारोग्यमैश्वर्यं पुत्र
पौत्रविवर्द्धनं। सर्वान्कामानवाप्नोति विष्णुलोकं सगच्छतीति॥ ४॥
अस्यार्घः। विद्यामीत्यारभ्य वज्रपंजरसंज्ञितं यंतं स्पृष्टं दहिणोत्त

खां

॥२२॥

के द्वर

रेखात्रयस्योपरि श्रीकपश्चिमाद्यरेखा द्वादशाकर्पितद्वाविंशति
कोष्ठानि भवेति। अंतिमकोष्ठेयमध्यगतरेखापाकरणेनैकविंश
ति। विस्ताईपंक्तिद्वयविभूषितमुत्तमं यंत्रं विन्यसितं। तत्र श्रीरा
मचन्द्रवर्यं लिखेत्। तद्यथा। द्वादशाक्षरमंत्रवर्णानां मध्ये एकैक
नेराघवायनमः। मे शिरःपावितियोजितं संपुटितमेकैकस्मिन्को
ष्ठकमाद्दाहिण्येन लिखेत्। एवमुपरितनपंक्तावनुलोमेन दश
पदानां समाविंशः। अधस्तनपंक्तौ प्रातिलोम्येन पुनर्विपरीतं चैवं
मै वमंत्रवर्णानि नानैकैकेन संपुटितानां उपरितनानां दशपदानां
समाविंशः। एकादशकोष्ठद्वादशपूर्वीरिते वर्णद्वयं तत्तत्रमुकस्य
तातारहां मध्ये पार्श्वयोः कुरु। तादवर्णद्वयं विपरीतोल्लिखेत्। एवमे व०
कविंशतिकोष्ठकानां विनियोगः। तादवद्वादशवर्णात्मकं मंत्रं दर्शि
यतिस्वेत्पादि नाम्नो वर्णइत्यादियंत्रशक्तिः प्रतिष्ठितेत्यतं स्वर्णत
त्रयावर्जीवमित्यादि ताम्रपत्रोत्कीर्णतेसर्वे त्रसाक्षरेणैतामि

त्रयागसारक्रमस्टप्टशबसाए तमाप्रसगतरयतु॥

त्यादिश्लोकपञ्चकं यंत्राद्यदिस्तद्वालवृत्तं यथा भवति तथा लिखेत्॥ शेषं स्पष्टं॥ मं
न संति गुरवो यस्य स्थाने वदीक्षाविधिक्रमः॥ रामरक्षां वहत्रे वेडतसीदल
मर्पयेतु॥ दीक्षोतरत्रातनापि। नितत्फलमवाप्नुयात॥ इत्यगस्त्येनोक्तेवाद्रा
मरक्षासमं नदि। प्रादक्षिण्यक्रमेण। लिखितवकरस्तुचि तार्थं ग्रंथोतारा
कं इष्टुवंतीयं त्रस्याजीवस्थान्मध्यवीजादिधान्यासेतु॥ हंसः सोहमिति
प्राणेईशान्यादिक्रमाल्लिखेतु॥ ई६ ईनात्र न्यासस्त्याश्रउंडंस्त्रोत्रतत्त्वे
वद्या। विशेषोष्टदलादौ तु गायत्रीत्तखानस्मृतं यंत्रराजाय विद्महे वरप्र
दाय धीमहि तन्नोयं त्रः प्रचोदयादित्यणन्यंत्रयाः त्र्याः प्रतिपत्रं त्रिशो लिखे
तु॥ अन्ये वाथाद्यकारोन प्रतिष्ठां प्राणदां [गा]ते रवे तु दग्धमालेखि तं शोलिं
यंत्रं ज्ञात्तु न धारयेदितित्सर्वयंत्रसाधारणक्रमः॥ इति श्रीमत्परमहंस
परिव्राजकाचार्य श्रीमन्मुकुंददेववनश्रीचरणशिष्यानंदवनविरचितायां
श्रीरामार्चनचंद्रिकायां चतुर्थः पटलः॥ चैत्रादिमासहत्यंयदप्कनात
प्रकाश्यात रामम कं स्यासिद्धार्थं यदुक्तं नारदादिभिः मधोक्तं केट्ती

रा

23

धि

॥१२७॥

यायां ज्ञानकीरमणं प्रभुं । राजोपचारैः संपूज्य मासमां द्वादलायक लोकदक्षि
णनिसुखं वादवं द्वादशमानं सुरेश्वरं । सुपूजितं समदृष्ट्वा सर्वपापैः प्रमु
च्यते । चैत्रमासि सितपक्षे तृतीयायां रमापतिं । द्वादशरूपं समभ्यर्च्य
मासमां द्वादशये कैर्लोकैः द्वादशरूपं अथ स्यंति यद्वत्पक्षं मधुमाधवा अप
राधसहस्त्रैः स्वैर्मुक्तोस्तनात्र संशयः । द्वादशरूपस्य देवस्याये चक्रु
र्वतिजागरं । सर्वपुण्यफलावाप्तिनि मिषेनिमिषं नवे तु । इति गारुडे द्वा
दशोत्सवः ॥ ३ ॥ चैत्रशुक्लनवम्यां तु कर्त्तव्यं व्रतमुत्तमं । अगस्तिसंहितायां
यन्महत्यां समुदीरितं । श्रीरामनवमी प्रोक्ता कोटिसूर्यग्रहाधिका । तस्मिन्
दिने महापुण्ये राममुद्दिश्य भक्तितः । यत्किंचित्क्रियते कर्म तद्भवेद
क्षयकारणं । उपोषणं जागरणं पितृनुद्दिश्य तर्पणं । तस्मिन् दिने तु क
र्त्तव्यं ब्रह्मप्राप्तिमभीप्सुभिः । राम एव परं ब्रह्म तद्दिने रामतारकं । इत्यादि
महिम्नां नित्यं नैमित्तिकं काम्यं व्रतं व्यतियायता निष्कामाणां विधाना ॥

सदापदस्य ग्रहणात् तन्नकृतपरं नहि २

तत्र काम्यं तावद्विष्यात् मुमुक्षुर्वापि हि सदा श्रीरामनवमीव्रतं नित्य
ङ्कंति सुरश्रेष्ठो द्वैवंज्ञोपि विशेषतः। इति नैमित्तिकं च न तथा सा इति
श्रूयात् पुनः। यावज्जीवं विनाच्यवं सदास्यार्थी न यान्यथा। चैत्रमास
नवम्यां तु शुक्लपक्षे रघूत्तमः। प्रादुरासीत् पुरा ब्रह्मन् परं ब्रह्मैव केवलं।
तस्मिन्दिने तु कर्तव्यमुपवासव्रतं सदा इति। नित्यमेव न वेत्तस्मात् श्रीराम
नवमीव्रतं न व्यस्यास्य न निश्चयं सत्यं तत्फलं श्रुतः। सूर्यग्रहे कुरु
क्षेत्रे महादानानि श्रुतिर्मुहुः। यत्फलं तदवाप्नोति श्रीरामनवमीव्रतादित्या
दिष्विमिवं फलश्रुतेर्नित्यं लक्षणं नावाता यथा नित्यता। तत्र नाघो
ग्निहोत्रादिविरोधतः। नो तथापि करणे तस्य महादोषश्रुतेः स्मृतौ
प्राप्ते श्रीरामनवमीदिने मर्त्यो विमूढधीः। उपोषणं न कुरुते कुंभीपा
केषु पच्यते। यस्तु रामनवम्यां तु भुंक्ते मोहाद्विमूढधीः। कुंभीपाकेषु घो
रेषु पच्यते नात्र संशय इत्यादि। अतः स्वाकरणे दोषविध्वंसानि

नकल्पपरंनहि २

७।१।त न्यायान्तेनु।नेवंविधिना अकालसति।संस्कारत्वांगकर्म :१६

त्यता।स्थिता।कुर्यादामनवम्यां यउपापक्षयमतं द्वितः।मातुर्गर्भिधा
न्नोति नैव रामोनावस्वयं।तस्मात्सर्व्वात्मनासर्व्वैःत्विवनवमीव्रतं।मु
च्यात्तसर्वपापेभ्यो यांति ब्रह्मसनातनं।इति पापक्षयद्वारामोक्षार्थत्वे
च गम्यात्।नसंयोगपृथक्त्वेन विरुद्धफलनित्यात्।नित्यानामपि दर्श
दि यागानां नित्यताश्रुतः।न चार्थवादरूपं स्यात् फलं पापक्षयादिकं।फ
लंस्यादर्थवादाद्यद्रव्यसंस्कारकर्म्मविनस्यात्।तामिहकर्म्मणि।न तनाद्य
पयोगेहि द्रव्यसंस्कार्यमिष्यात्।नोपयुक्तः पुमानत्र शास्त्रादानोपयोदृष्ट
त्।नापेगत्वं प्रधानस्याश्रवणादिहकस्यचित्।प्रधानं फलसंबंधिवा
घोग्यं गमितिस्थितम्।ककादिवच्चकर्म्मत्वाद्द्रव्यत्वेनावकल्पात्।परार्थत्व
निदानं च यतन्नेवाक्येनेदः प्रसज्यात्।मेवमर्थद्वियं युक्तं।रात्रिसत्रादियागवत्।
तस्मात्पापक्षयद्वारामोक्षार्थत्वाच्च नित्यता।न्यायोपबृंहिता शास्त्रान्नमन्यान्या
यावदिन्नि:।।इति श्रीरामजन्मनवमीनित्यता।शुद्धाशुद्धकृतिर्भेदेन नवमी सा
द्विधामता।समान्यानाधिकाव्यतिशुद्धापि नवमी त्रिधा।पुनर्नक्षत्रसंयोगाभ्यां
त्रावकल्पते।नवर्ण्यनाद [illegible] दिधीता कृष्णः॥प्रथदशपरत्रेवचा।८

तु षड्विधा। समादिरूढा योगादिनोदर्विद्धापि षड्विधा। एवं चादशधा भिन्ना
नवमी तत्र निर्णयः। महाफलप्रदा शुक्ला पुनर्वसुयोगतः। चैत्रे मासि
नवम्यां तु जातो रामः स्वयं हरिः। पुनर्वसुसंयुक्ता सा तिथिः सर्वकाम
दा। पुनर्वसुसंयोगः स्वल्पोपि यदि दृश्यते। चैत्रशुक्लनवम्यां तु सा ति
थिः सर्वकामदा। श्रीरामनवमी प्रोक्ता कोटिसूर्यग्रहाधिका। चैत्रशुद्धा तु
नवमी पुनर्वसुयुता यदि। सैव मध्याह्नयोगेन महापुण्यतमा भवेत्।
मेषं पूषणि संप्राप्ते लग्ने कर्कटकाह्वये। आविरासीत्सकलया कौशल्या
याः परः पुमानिति। केवलापि सा द्युपोष्या नवमीशब्दसंग्रहात्। तस्मात्स
र्वात्मना सार्वकालिकं चैव नवमीव्रतमिति। सार्वत्रिकमिति च सर्वेषामधिकारः प्रका
श्यते। विद्धैव चेद्दृष्टयुक्ता व्रतं तत्र कथंन्नावतु। विद्धानिषेधश्रवणान्नव
मीव्रतिता क्वातः नवमी चाष्टमीविद्धा त्याज्या विष्णुपरायणैः। उपोषणं
नवम्यां वै दशम्यामेव पारणमिति। विष्णूवानां विशेषात्तु तत्र विष्णु

...मेकादश्यां ... नित्यत्वादस्य कर्मणः । समुपोष्य ... कारयेत् ... वा पुत्रवा

पारेरिति दशम्यादिषु वृद्धिस्वेद्विधायां यदि वैष्णवैः । तदन्येषां तु सा विष्णं

प्रतं तत्रैव निश्चितं दशम्याम् एव शाखं न दशमी निवर्तेत वा यतु । निश्चित्यै

वं विचारेण नवमीव्रतमाचरेत् । इति रामनवमीनिर्णयः । विष्णुर्विरि

तिवाक्याधितपां लक्षणमुच्यते । सांगं समुद्रं सन्यासं सं ऋषिछंदोदेवतं । स४

त्रं समुपासते । इयास्ते विष्णवाले के विख्यर्चे नरताः सदा । सदा हावि

धिसां मांगं मंत्रराजं सयंत्रकं । सहस्राहरसे युक्तं मूलव्यूहादिनेदतः ।

त५ पंचायनरूपं यायविप्राः समुपासते महाविष्णुवसंज्ञास्ते महाविष्णो

रतिप्रियाः । न चलति निजवर्णधर्मतो यः सममतिरात्मसुहृद्विपक्ष

पक्षे । न हरति न च हंति किंचिदुच्चैः सममनसं तम वेहि विष्णुवाग्यं ।

इति पाद्मे । त्रिभुवनविभवाहतावेप्यकुंठस्मृतिरजिता मसुरादि

भिर्विमृग्यात् । न चलति भगवत्पदारविन्दात् यंपरिग्रहात् ... कारो

नयां ... विष्णुपंदतिरा पचौ जीवति नैव ... एव व्रतमाचरेत् । १

... दत्रो पप ... अतो । १

पुष्पवस्त्रं गंधधूपानुलेपनं। उपवासेन दुष्येत पुष्पस्त्रीणां तथांजनं।
स तांबूलमलं कृतं स भोजनमभोजनं। मन्वादि मुनिभिः प्रोक्तं चतु
र्विधमुपोषणं। त्रिरात्रादि सतांबूलमकादश्यादि भोजनं। अतांबू
लं च पक्षांतस भोजनमुदाहृतं एक भक्तं न नक्तं नायाचितं न भवि
ष्यतः। पयामूलफलं वा पि वालवृद्धातुरः क्षिपतः। अष्टौ तान्यव्र
तघ्नानि आपो मूलफलं पयः। हविर्ब्राह्म[illegible]काम्याय गुरोर्वचनमौ
षधं। हविष्यभोजनं स्नानं सत्यमाहारलाघवं। अग्निकार्यमधःश
य्यां नक्तभोजी प्रजपन्न तु। इति प्रतिनिधिः स्मृतौ। [illegible]माद्यागस्त्वप्र
कारः सोभिधीयातो क्रमेणार्योजयः सम्यक्सोकयार्थं व्रतार्थिनां।
षडक्षरादिकै राममंत्रैः स्यात्पूजनं यथा। सार्वेषां राममंत्राणां मंत्र
राजः षडक्षरः। तारकं ब्रह्म चेत्युक्तं तेन पूजा परा स्यात्। यद्वा पुरुष
स्त्र कोपि कि [illegible] विधिमजानतः। विदित्वा सायुध्यावतु नाममंत्रेणै ॥२६॥

वद्। अष्टम्यां चैत्रमासस्य शुक्लपक्षे जितेंद्रियः। दंतधावनपूर्व
कं तु प्रातः स्नायाद्यथाविधि। नद्यां तडागे कूपे वा ह्रदे प्रस्रवणे
पि वा। ततः संध्यादिकं कृत्वा संस्मरन् राघवं हृदि। गृहमागत्य वि
धिवत्कुर्याद्दोपासनादिकं। दांतं कुटुंबिनं विप्रं वेदशास्त्ररतं सदा। श्रीराम
पूजानिरतं सुशीलं दंभवर्जितं। विधिज्ञं राममंत्राणां राममंत्रैकसाधनं। आ
हूय भक्त्या संपूज्य वृणुयात्प्रार्थयन्निति। श्रीरामप्रतिमादानं करिष्ये
हं द्विजोत्तम। तत्राचार्यो भव प्रीतः श्रीरामोपि त्वमेव मे। इत्युक्त्वा तेन
तं विप्रं स्नापयित्वा ततः स्वयं तैलेनाभ्यज्य स्नायाच्छीतयाद्भी राघवं हृदि। त्वा
श्वेतांबरधरः श्वेतगंधमाल्यानि धारयन् तूष्णीं चितानुषितश्चैव सतमा
ध्याह्निकक्रियः। आचार्यं भोजयेत्तस्यां सात्विकान्नैः सुविस्तरं। सुंडी
त स्वयमप्येवं हृदि राममनुस्मरन्। नवम्यामंगभूतेन एकभक्तेन राघ
व वाइस्मात्कुर्वंश्च तिलकप्रीतानवनवप्रियो। इत्येकभक्तेनिवेदन

मंत्रः। एकनक्तव्रती तत्र सहाय्यायाजितेंद्रियः। श्रुत्वैवं रामकथां दिव्या
महःशेषं नयेन्मुनिः। सायंसंध्यादिकाः कुर्यात्क्रिया राममनुस्मरन्नात्रा
ऊो र्यायिसहितो रात्रावधःशायीत तातेंद्रियः। वसेत्स्वयं तथैकांते श्रीरामा
र्पितमानसः। श्रीचार्याकरणेशक्तेः स्वयंमुक्त्वा स्वापसुखं। इत्यष्टमी
कृत्यं। ततः प्रातः समुत्थाय स्नानसंध्यां विधाय च। प्रातः सर्वाणि कर्म्मा
णि श्रीरामवत्समापयेत्। उपोष्ये नवमी त्वद्य यामेष्वष्टसु राघव। त
न प्रीतो भव त्वं भो संसारान्त्राहि मां हरे॥ इत्युपवासनिवेदनमंत्रः।
ततः स्वस्थमनाभूत्वा विद्वद्भिः सहितो नद्यां स्वगृहे योत्तार नागेया
गमंडपमारचेत्। यत्र ध्वजपताकाद्यं सुवितानं सुतोरणं। नानारंभ
सेधपुष्पाद्यैः समलंकृतं। शंखचक्रहनूमद्भिः प्राग्द्वारं समलंकृ
तं। गरुत्मच्छार्ङ्गबाणैश्च दक्षिणे समलंकृतं। गदाखड्गांगदैश्चैव पश्चिमे
समलंकृतं। पद्मस्वास्तिकनीलैश्च कौवेरं समलंकृतं। मध्ये हस्तच

उक्त्वा ध्वजादिकायुक्तमायतं। प्रविश्य नृत्तगीतिध्ववाद्यैश्चापि सुसंयुतं। पुण्या
हं वाचयेत्तत्र विद्वद्भिः शीतमानासैस्ततः संकल्पयाद्व्रतं राममामेवमनुस्मरन्। अ
स्यां रामनवम्यां तु रामाराधनतत्परः। उपोष्याष्टसु यामेषु पूजयित्वा यथावि
धि। इमां स्वर्णमयीं रामप्रतिमां स्वप्रयत्नतः। श्रीरामप्रीतये दास्ये रामभक्ता
य धीमते। प्रीतो रामो हरत्वाशु पापानि सुबहूनि मे। अनेकजन्मसंसिद्धा
न्यभ्यस्तानि महांति च। इति त्रिभिः संकल्प्यः। राकाराकातिराकस्य मूर्त्तिनिर्मा
णमुच्यते। ततः स्वर्णमयीं रामप्रतिमां पलमानतः। निर्मितां द्विभुजां दिव्यां
वामांकस्थितजानकीं। बिभ्रतीं दक्षिणकरे ज्ञानमुद्रां महामुनां। वामना
पिकरेणाराद्देवीमालिंग्य संस्थितां। सिंहासने राजतत्रपलद्वयविनिर्मिते
शक्त्यायामहानागतस्य वित्तानुसारतः। पलेनार्धतदर्धेन वानुज्ञाततो तदर्धार्ध
यशक्तो रौप्येण कारयेद्धनुर्नंदनीतो हेन निर्मितां यापि शिलया दारुणा
रव्यं पि वा। यथालेपं विलेख्यं वा मातरं क्रगतं हरिं। कोमलांगं विशालाक्षमिंद्र

स्था गणेशस्थाने विधाने ज्ञाति प्राय प्राप्ताविधि ४

नीलसमप्रभं । दक्षिणां गदहस्तारयं पुत्रान्वेषणतत्परं । एष पुतोल क्षमणं
हृ वंसच्छत्रं केनकप्रभं । पार्श्वे निरत शत्रुघ्नो तालवृंतकरादुभौ । अ
ग्रेच्य ग्रे हनूमंतं । रामानुग्रहकांक्षिणं । विलशाद्य महत्विवसूत्रिकि
यत्नियतनः । तथा न विघ्नो । विमवेसति यो मोहान्न कुर्यादि धिविस्तरं ।
न तत्फलमवाप्नोति दवज्ञो दुःसउच्यात । इति मूर्तिलक्षणं । आसनाप
रिसंविश्य । न्यासजातं विधाय च । शंखं प्रपूजयेदग्रे गंधपुष्पाक्षता
दिभिः । कलशं वामभागस्थं पूजाद्रव्याणि या दरानु । पात्रं च प्रोक्षाय
क्रमं स्याद्यात्मानं मंत्रमुच्चरन् । इति शंखप्रतिष्ठा । विलिखेत्सर्वतोभ
द्रं । वेदिकोपरि सुंदरं । तिर्यगूर्ध्वगता रेखाः कुर्याद्द्वानविंशति ।
खंडेंदुत्रिपदाः कोणे शृंखला पंचकोष्ठका । एकादशपदा वल्ली भद्रं तु नैं ...रवा।
नवभिः पदैः । चतुर्विंशपदा वापी परिधिर्विंशतिः पदैः । मध्ये षोडश
भिः कोष्ठैः पद्ममष्टदलं स्मृतं । सितं शृंखलखंडावल्यो नीलेन पूरिताः ॥

28

श्च सोमस्य पार्श्वे वाँनिलो निजः। पश्चिमे च नासत्य

मेशारुणो सितावाप्यः परिधि पीतवर्णिका। बाह्यतरे दले श्वेतव

र्णिका पीतवर्णिका। खंडेंदुश्च खलावक्षीवापीमडंच पंचमं।

परिध्यावष्टितं पंच बाह्ये सवरजस्तामेः। सर्वव्रतसमुद्दिष्टं स

र्वत्तानंदमंडलं॥ मध्ये ब्रह्माष्टा रुद्रा इंदुसोमाधादेवताः स्मृताः।

वायुसोमद्वयोर्मध्ये वसवैष्णोंकाराय तु। सोमईशानयोर्म

ध्ये रुद्रानकादशांस्तथा। ईशानचेंद्रयोर्मध्ये आदित्यान्द्वादशां

त्रिखवतु इंद्राग्निमध्ये च तथा अश्विनौ पूजयेत्ततः। आग्नेय

यमयोर्मध्ये विश्वेदेवाः सपिरक्षाः। याम्यानैरृतयोर्मध्ये सप्त

यज्ञांश्च काराय तु। नैरृत्यावरुणयोर्मध्ये नागभूतांश्च का

राय तु। आपवायव्ययोर्मध्ये गंधर्वान्सिरसंककरु। ब्रह्मसोम

धायामध्ये रुद्रास्त्रिचकाराय तु। स्कंदं नंदीश्वरं शूलं ममलादि

वं च काराय तु। ब्रह्मेशानद्वयोर्मध्ये दशादीसप्तमोगणः। ब्राह्मी

यक्षेन्सो। स्पर्नंतौचास्त्रुदि तदरकाः। ... कोदिका: प्रमाय

द्वयोसिंहासनं तत्रैस्थापयि वार्चयि रुधीः स्तु नमोस्तु गवातवास्तु। ११

५२

द्वयोस्तथामध्ये कुंजौविष्टृंत। थैवत्वाग्नलाग्निमध्येचतथास्त्वधां दवीश्र

प्रकारयित्। ब्रह्मयाम्यद्वयोर्म्मध्येमध्ये तः सप्तविंकुरु। श्रलणः पाद

मूलंतु मिदिनीतत्र कारायत्। कावरी नर्म्मदांवे वयमुनायसरस्व

ती। गंगा ह्यष्ठा तथा गोदा पूज्या गंगाः ससागराः हारहीरमधुस

र्पिनीरं इक्षु दधिसागराः। ब्रह्मांडज्ञानमित्याघेमं त्रिस्तास्ता स्तुांदि

चताः। गंधपुष्पादिभिः पूज्याः दद्याद्दीपांश्च सर्वतः। सर्वत्र भद्रं यस्मा

त्सर्वतानद्रसी रितं॥ ॥इतिसर्वतानदं॥ छ॥ मध्येतीर्थो

द कें पुएँ शज़ै। कनैरत्नोदरं कुंभं। श्तपल्लवपुष्पैश्चयुक्तं सं

स्थापयावार्चितं। सौवर्णशिज़ातताम्रपात्रष द्रोणमात्रिखत्। त्रै

लान्नेबिल्वपीठवाकलशोपरिसंस्थितां। स्थापोपरिवस्त्रयुग्म

मच्छिन्नंसुंदरं ततः। देवाद्यासवत्मिानसंयागपद्मपीठमानंनमः

इतमंत्रणतमाधाके यः पुष्पांजलिं पुनः॥ ॥इतिपीठाद्यी॥

२५

॥२५॥

२

अर्घ्यपाद्यादिकं दद्यात्स्नानं पंचामृतेन च लेपादावनिषेकः स्याद्
द्याद्वस्त्रोपवीतकं ॥ इति स्नानं ॥ ततः संस्थापपीठे तं पूजां
कुर्याद्यथाविधि । आवाहनं स्थापनं च संनिधापनाम वचा संनि
रोधनाम वस्याद्देवकुंठनमंजसा । तत्र कुंडानि रवस्याद्देवं संप्रा
र्थ्य चिन्तितं । नानारत्नविचित्राणि दद्यादाभरणानि च । हिमांबुद्ध
घृष्टकर्पूरसारसमन्वितं गंधं दद्यात्प्रयत्नेन सागरुयसकुं
कुमं कस्तूरिकायाद्यो भागो द्वौ भागौ कुंकुमस्य चा चंदनस्य त्रयो
भागा राशिश्चैक एव हि यक्षकर्दम इत्येष समस्तसुरवल्लभः ॥ क
कृष्णार्के तकीजातिपुन्नागाद्यैः प्रपूजयेत् । पंचाद्यैः शतपत्रै
श्च सुगंधिसुमनोहरैः । चूतपल्लवपुष्पैश्च दूर्वाभिस्तुलसीदलैः
कोमलैर्बिल्वपत्रैश्च । अशोककेसरैस्तथा । रामस्य जननी यासि
रामात्मकमिदं जगत् । अर्चां प्रजगत्यितरे ततः । इति पिष्टपूजनं ॥
...प्यामि लोकमातर्नमोऽस्तु ते । इति कोशस्पर्शः । नमो दशरथायेति संजये

रु

नं:८

त१

ततोनुज्ञां पादावरां परिवारां समर्चयित्वा पूर्वेषिक्कोणार्के ऐषु

हृदयादीन्निषक्रमात्॥ छ॥ प्रथमावरणं। हनूमंतं ससुग्री

वं भरतं सविभीषणं। लक्ष्मणांगदहरीशत्रुघ्नं जांबवंतं दंतदत्तादि

छु। द्वितीयं। धृष्टिं जयंतं विजयं सौराष्ट्रं राष्ट्रवर्द्धनं। अकोपं

धर्म्मपालं सर्वसुमंतं दलमध्यतः। तृतीयं। दलाग्रे लोकपालांश्च

चतुर्थी तदस्त्राणि तदग्रतः। नाममंत्रैर्नमस्कारचतुर्थ्यन्यांश्च

पूजयेत्। पंचमं। घंटां च वादयन्धूपं दीपं यास्मि समर्पयित्वा। म

हृद्यनोज्यादिन्नैवेद्यं विधिनार्पयित्वा। आचामं च स्तुतां बू

लं महानीराजनं ततः। नमस्कुर्यात्ततः स्तोत्रैः स्तुत्वा वाग्जपन्म

नुं। इष्ट एव कुर्यं तीमाहात्म्यं दिव्यां रामकथां तथा। रामभक्तैः स

मेयामं नायरामममनुस्मरन्। इति प्रथमयामकृत्यं॥ छ॥ शंख

पात्रारनोन्नेयिकं यद्याममध्यतं दितः। याममद्वितीयसंपूज्य

॥३०॥

मध्याह्ने जन्म भावयितुं । उच्चस्थे ग्रहपंचके सुरो संदानवर्म्या
मया लग्ने कर्कटके पुनर्वसुयुते नाम्ना षं गात्पूषणे निर्दिष्टुं निखिलाः
प लोकास्वामि धं मध्यदयोध्यर लोकावि मृ समभूत पूर्वविज्ञ वयं किं
यिदकं मद्दः भवे वं वादाय वाघा न धृदि धूंऊ गत्यतिः । अत पुष्पांबु
सं पूर्णे रि द्वारां रवः मुञ्च लं भ्रातां कृष्टतं ऊ स्तुमियुक्ते चतत तसी
दालेः॥ दशाननवधार्थाय धर्मसंस्थापनाय यादानवानां विनाशा
य दैत्यानां निधनाय यापरित्राणाय साधूनां जातो रामः स्वयं हरिः ।
गृहाण ग्रंमिया दत्तं भ्रातृभिः सहितो नघोरत्यधर्मेत्र: पुनःपुष्पां
जलि द वाया मया मंत्र तदितः । पूजयेद्विधिवद्भक्त्या दिवारात्र
नयेद् बुधः ॥ ॥ इति नवमीकृत्यं । ततः प्रातः समुत्थाय स्नानसंध्या
दिकाः क्रियाः । समाप्य विधिवद्रामं पूजयेत्पूर्ववत्सुना । ततो हो
मं प्रकुर्वीत मूलमंत्रेण मंत्रवित् । पूर्वोक्ते प मकुंड वास्तं डिलेवा

यथाविधि। लौकिकाग्नौ विधानेन शतमष्टोत्तरं ततः। साङ्गेन पायासं
नेव स्मरन् राममनन्यधीः। ततो नकयास्सुसंतोष्य आचार्यं पूजयेन्मु
नि। कुंडलाभ्यां सुरत्नाभ्यामंगुलीयैस्तु नकधाजंधपुष्पाक्षतैर्वस्त्रैः
र्विचित्रैः सुमनोहरैः। ततो रामं स्मरन् दद्यादेवं मंत्रमुदीरयेत्। इमां
स्वर्णमयीं रामप्रतिमां समलंकृतां। चित्रवस्त्रयुगच्छन्नां रामाहं राघवा
यते। श्रीरामप्रीतये दास्ये तुष्टो भवतु राघवः। इति दानमंत्रः। इति दत्वा वि
धानेन दद्याद्दक्षिणां तु वै। अन्येभ्यश्च यथान्यायं गोहिरण्यादिशक्ति
तः। दद्याद्वासो भुजं धान्यं यथाविभवमादतः। ब्राह्मणैः सहभुंजीत तेभ्यो
दद्याच्च दक्षिणां। ततः प्रसादस्वीकारः। इतेयत्पारणं मया। व्रतेन तेन सं
तुष्टः स्वस्मिन् भक्तिं प्रयच्छ मां। इति पारणासंकल्पः। एवं विवं ब्रह्महत्यादिपा
पेभ्यो मुच्यते ध्रुवं। वैकुंनौ। तुलापुरुषदानादिफलं प्राप्नोति मानवः।
अनेकजन्मसंसिद्धपापेभ्यो मुच्यते ध्रुवं। वैकुंनाकिमिहोक्तेन खलोकस्त

रामचंद्रचंद्रिका

॥३५॥

स्यकारास्थिता कुरुक्षेत्रे महापुण्ये सूर्यपर्वणि मानवः। तुलापुरुषदाना
द्यैः कृत्वा यत्फलं लभ्यते। तत्फलं लभते मर्त्यो दानेनानेन सुव्रत। इति दशमी
कृत्यं। अकिंचनोऽपि नियत उपोष्य नवमीदिने। रात्रौ जागरणं भक्त्या पू
जयेद्विधिवन्मुने। जपन्नाममंत्रं मायारामानंगसमन्वितं। एकाक्षरं वा वि
धिवत्सर्वन्याससमन्वितः। प्रातः संध्यां च विधिवद्दिवा संध्यादिकाः क्रियाः।
गोभूतिलहिरण्यादिदक्षिणानुसारतः। श्रीरामचंद्रमुद्दिश्य विद्वद्भ्यः श्रद्ध
यान्वितः। पारणं च प्रकुर्वीत ब्राह्मणैः सह भक्तितः। एवं यः कुरुते भक्त्या
सर्वपापैः प्रमुच्यते। गंगायां ग्रहणे पक्षोप्यां ते स्थाणुनिर्गृहेन्यासतः। इ
त्यकिंचनव्रतं। शाकस्य यद्व्रते प्रोक्तमस्मोद्यापनं च तत्। तदपि स्याद्यथा
शक्त्या सांगं तु सफलं तदा। एकामपि नरो भक्त्या श्रीरामनवमीं मुने। उपोष्य
कृतकृत्यः स्यात् सर्वपापैः प्रमुच्यते। अपि द्वादशकस्य पूर्वोदितं नं तु सूचितं।
इत्यकिंचनव्रतोद्यापनं। वर्षे वर्षे समर्थस्य व्रतानि वद्य पूरणे तान तस्योद्या
पनं किंचित्। व्रताद्यद्विधीयात। सर्वव्रतस्य पूर्त्यर्थमिदं रामव्रतं चारतो। ना
न्येनास्याखिलव्रतपूर्तिरानन्निवप्रपूर्णता। इति समर्थोद्यापनं त्रयः। इत्यगस्ति

॥व.ई.शांकि॰ द ई स्वरूपारा = प [illegible]

संहितायां श्रीरामजन्मनवमीजयंतीव्रतं। द्वादश्यां च [illegible] स्य शुक्ला

यां दमनोत्सवः। बोधायनादिभिः प्रोक्तः कर्त्तव्यः प्र [illegible] तत्रस्यास्वा

यत्तिथिषु वह्न्यादई दमनार्पणं। वह्निर्विरिंचोगिरिजा [illegible] राः फ [illegible] विरा

रवा दिनकृन्मारहराः। दुर्गान्तको विश्वहरिस्मरा च शर्वः शशी चेति तिथी

षु पूज्याः। क्रियालोपविघातार्थं यत्वयाविहितं प्रभो। नाम विघ्नेन चेदत्र

केरुनाथ दयां मयि। सर्वथा सर्वदा विष्णो मम त्वं परमा गतिः। उपवासेन

त्वां देव तोषयामि जगत्पते। कामक्रोधमदयोपेत नाम स्फव्रं तद्वा तकाः ॥

घप्रभृति देवेश यावद्वै शेषिके दिने। तावद्रक्षा च या कार्या सर्वस्यास्य न

मोस्तु ते। एवं विज्ञाप्य देवेशं गुरुपादो प्रणम्य च। प्रातस्नात्वा समभ्य

र्च्य देवेशं विधिवत्तनः। गच्छेद्दमनकारामामकादश्यां शुक्लपक्षितो। काम

त्वा दायतां त्रिवर्षजायचंदनादिना। नर्ष्यामि रामपूजार्थे

॥७३॥